

ФИЛАТЕЛИСТА

ОРГАН САВЕЗА ФИЛАТЕЛИСТА СРБИЈЕ -- БЕОГРАД

ФИЛАТЕЛИСТА

ОРГАН САВЕЗА ФИЛАТЕЛИСТА СРБИЈЕ У БЕОГРАДУ

Власник и издавач: САВЕЗ ФИЛАТЕЛИСТА СРБИЈЕ (Пошт. фах 702);
Претседник Савеза Александар Ј. Петровић, Војводе Драгомира бр. 25.

Уређује Уређивачки одбор.

Одговорни уредник: Александар Ј. Петровић, Војводе Драгомира бр. 25.

Лист излази око половине сваког месеца.

За Савез Филателиста Србије треба слати писма на Пошт. фах. бр. 702, Београд,
а новчане пошиљке на текући рачун Савеза бр. 102-95603291. — Канцеларија
Савеза Београд, Маршала Тита бр. 28.

Све рукописе, наруџбе, рекламације, претплату и све што се односи на лист
слати на адресу: Александар Ј. Петровић, Београд, Војводе Драгомира бр. 25.

За наредни број листа рукописе треба слати најдаље до 30 априла

САДРЖАЈ:

Страна

1) Д. Раичевић: ПРВИ МАЈ — ПРАЗНИК РАДНОГ НАРОДА ЈУГОСЛАВИЈЕ	97
2) Бор. Ст. Мрђа: ПРЕТЕРАНОСТИ У СПЕЦИЈАЛИЗИРАЊУ	99
3) Инж. Мирко Вернер: СТУДИЈА НАШИХ МАРАКА СА ПРЕТИСКОМ	100
4) Бор. Ст. Мрђа: СВЕТСКИ ПОШТАНСКИ САВЕЗ	102
5) Д. Р.: ДОГАЂАЛИ КРОЗ НАШЕ МАРКЕ	107
6) Драган Новак: ОРГАНИЗИРАЈМО КОЛЕКТИВНИ РАД НА ИСТРАЖИ- ВАЊУ И ПРОУЧАВАЊУ НАШИХ МАРАКА!	111
7) Ал. Ј. Петровић: УПУТИ У ФИЛАТЕЛИЈУ. — БОЈЕ	112
8) Ст. Вујков: ХЕМИЈА И ФИЛАТЕЛИЈА	114
9) Инж. Р. Петровић: НЕИСКОРИШЋЕНЕ МОГУЋНОСТИ КОД НАС ЗА ФИЛАТЕЛИЈУ	115
10) ИСПИТИВАЧКИ И ГАРАНТНИ ЗНАЦИ	116
11) С. Остојић: МИХЕЛОВ КАТАЛОГ ЗА 1950 ГОДИНУ	117
12) КРОЗ ФИЛАТЕЛИСТИЧКИ СВЕТ	120
13) НАШЕ МАРКЕ	120
14) НАШИ ПРИГОДНИ ЖИГОВИ	123
15) Б. Н.: ПРОВИЗОРНИ ЖИГ ПОШТЕ ЧЕЛИЋ	123
16) НОВЕ МАРКЕ	124
17) Р. Петровић: ЗАКОН О П. Т. Т. ТАРИФИ	128
18) ИЗ ПОДРУЖНИЦА САВЕЗА ФИЛАТЕЛИСТА СРБИЈЕ	128
19) ИЗ Н. Р. СЛОВЕНИЈЕ	132
20) ИЗ Н. Р. МАКЕДОНИЈЕ	133
21) ИЗ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ	134
22) ИЗ Н. Р. ЦРНЕ ГОРЕ	135
23) ИЗ Н. Р. ХРВАТСКЕ	135
24) ПРЕГЛЕД КЊИГА И ЛИСТОВА	136
25) ВЕСТИ ИЗ САВЕЗА	136
26) БРОЈНО СТАЊЕ ЧЛАНОВА СФС	136
27) РАЗМЕНА МАРАКА ПУТЕМ ДОПИСИВАЊА	—
28) ЦРНА ЛИСТА	—
29) РАЗМЕНА ПОШТ. МАРАКА СА ИНОСТРАНСТВОМ	—
30) ОБАВЕШТЕЊЕ С. Ф. С. У ВЕЗИ СА НОВОМ НАРЕДБОМ О РАЗМЕНИ	—

ЦЕНА ОВОГ БРОЈА ДИНАРА 15.—

ФИЛАТЕЛИСТА

ОРГАН САВЕЗА ФИЛАТЕЛИСТА СРБИЈЕ
БЕОГРАД

ДРАГ. М. РАИЧЕВИЋ

Први мај = празник радног народа Југославије

Дочекујемо 1 мај 1950 године великим радним победама трудбеника широм целе Југославије, победама и еланом невиђеним у историји наших народа, победама које речитије говоре од свега колико наши радни људи воле своју земљу, колико су спремни да сами својим сопственим снагама изграде социјализам у нашој земљи, лепшу и срећнију будућност.

Дочекујемо 1 мај резултатима премашења нашег плана за прве три године Петољетке новим фабрикама, новим железничким пругама, новим станбеним и јавним зградама, ауто-путем „Братство и Јединство“, хиљадама станова у Новом Београду, новим путевима и мостовима, освајањем нових сировинских база, итд. итд.

Дочекујемо 1 мај великом победом коју су наши народи извојевали у изборима за Народну Скупштину ФНРЈ, где је огромна већина од преко 93% дала своје гласове за кандидате Народног Фронта, где је огромна већина потврдила правилност линије наше Партије и нашег ЦК на челу са другом Титом, одбијајући све лажи и клевете које се шире против наше земље и наше Партије било са истока или запада.

Посебно ми, филателисти, дочекујемо 1 мај 1950 г. још и једном пријатном појавом, једном пригодном серијом марака, коју Министарство пошта поводом овогодишње прославе 1 маја пушта у течај тога дана.

Први мај прослављен је први пут као међународни празник рада 1890 године. Тај дан није изабран случајно. Првог маја 1886 године радници Сједињених Америчких Држава ступили су у штрајк и демонстрирали тражећи осмочасовни радни дан и боље услове рада. Те демон-

страције достигле су врхунац у Чикагу, где је демонстрирало преко пола милиона радника. Амерички капиталисти искористили су државни апарат да помоћу њега насиљем угуше, разбију демонстрације и чак осуде на смрт групу радничких бо-

раца. Амерички синдикати решили су, 1888 године, да сваког првог маја организују демонстрације ради успомене на борбу својих другова и да тога дана поставе праведне захтеве радничке класе.

То је било у време када су се развијали крупни монополистички картели, трустови и банке, када настаје финансијска

олигархија. Они успевају да овладају целим економским животом земље и да ставе државни апарат у своју службу. Они стварају међународне везе и међу собом деле цео свет. Не само радничка класа, већ радне масе и цели народи постају искоришћавани и обесправљени. То је довело до заоштравања противуречности и сукоба који су се испојили и у борби 1 маја 1886 године у Америци.

Својим експлоататорским и непријатељским ставом према радницима, од којих су све узимали, а ништа давали, капиталисти су у радницима изазивали оправдану мржњу, која се, дуго тињајући, најзад претворила у борбу за бољи живот радног човека, у борбу за уништавање експлоататора и експлоатације. Та је борба, међутим, била неравна. Док су једни имали у својим рукама и производна средства и политичку власт, радници осим поштења и вредних руку нису имали ништа. Поред тога понуда радне снаге била је сваким даном све већа и већа, што је код недовољно свесних радника стварало конкуренцију, коју су капиталисти искоришћавали за себе, отпуштали борбене раднике са посла, снижавали наднице, постизали веће профите.

Код радника се појављује свест да ће свој економски и социјални положај поправити само ако буду јединствени и ако колективно иступају према капиталистима. Радници се почињу организовати у своје професионалне организације — синдикате, који су у прво време поставили као главни задатак ублажавања тешког економског и социјалног положаја радничке класе и борбу против међусобне конкуренције радника на тржишту радне снаге.

Путем масовних радничких покрета, штрајкова и других мера, радничка класа је водила борбу за повишење надница, скраћивање радног времена, поправљање свог економског и социјалног положаја. Они су тражили да стандард радничког живота одговара општем нивоу привредног и културног живота земље, да за свој рад добијају пристојну надницу и услове живота потребне једном човеку. Али, они су наилазили на велики отпор владајуће експлоататорске класе, која је успевала да корумпира поједине издајнике радничке класе и да их силом наметне радницима као њихове праве вође. Међутим, то им није успевало, јер су радници увек и на време видели ко је заступник њихових интереса и водили упорну борбу против ових наметљиваца.

Често су пута штрајкови и друге радничке демонстрације, које су имале за циљ побољшање услова рада, у крви и

најбруталније угушиване. Експлоатисање радника вршено је свуда у свим државама. Искоришћавање радног народа попримило је интернационални карактер, и борба радника за извојевање бољих услова живота и рада захватила је цео свет. Сазнање да су радници и у другим земљама исто тако експлоатисани као и они од својих домаћих капиталиста — допринело је зближавању радника целог света, које је дубоко прожимала мисао да су сви они, без обзира на нацију и народност, чланови једне породице, да имају један заједнички циљ — борбу против експлоатације човека човеком, да имају заједничку судбину.

Претставници радничке класе на међународном конгресу у Паризу 1889 (Први конгрес II Интернационале) решили су да 1 мај буде дан међународне борбе радничке класе у свим земљама, да тога дана радници манифестују своје јединство у борби против искоришћавања и обесправља, за човечније услове рада и демократска права. Прве такве међународне манифестације одржане су 1890 године. Тада је Први мај постао дан манифестације братског јединства, снаге и борбености радничке класе и свих оних који својим радом стварају сва добра света. Тај дан је зато назван празник рада.

Током десетина година, нарочито после првог светског рата, под заставом Првог маја нису се водиле борбе само за непосредне захтеве радничке класе и слободе радничког покрета. Под том заставом водиле су се борбе за демократске слободе народа, а против фашизма и фашистичке агресије, борбе за одбрану националних слобода и независности, борбе за стварање антифашистичког народног фронта итд. Тако је радничка класа била и остала на челу борбе свих прогресивних и напредних покрета народа. Прославе Првог маја су етапе у тој борби.

У другом светском рату, у борби против фашизма радничка класа даје највећи удео и стоји на челу народно-ослободилачке борбе и Први мај је постао општи нарочити празник.

Народи Југославије су у својој слободној Домовини пет пута до сада прослављали Први мај великим радним победама, победама обнове разорене земље у првим годинама после Ослобођења, победама изградње земље у каснијим годинама.

Ове године народи Југославије прослављају Први мај победама у изградњи социјализма у нашој земљи, победама невиђеним у историји не само наших народа, него и народа целога света. Радни

колективи такмиче се међу собом ко ће достојније и са више успеха дочекати и прославити први мај, ко ће својој социјалистичкој домовини дати више сировина, више машина, више готових продуката.

А нова емисија марака издата у по-
 част Првога маја 1950 године биће још један потстрек више свим филателистима наше земље за што интензивнији рад на унапређењу филателије и за што бржу изградњу социјализма код нас.

БОР. СТ. МРЂА

ПРЕТЕРАНОСТИ У СПЕЦИЈАЛИЗИРАЊУ

Филателистичко колекционарство није укалупљено у неке строге принципе и догме каталожки постављених колекција, него је то врста колекционарства, где слободна и индивидуална иницијатива има одрешене руке и неограничено поље сабирачког рада. Обзиром на ово, свака филателистичка збирка састављена ма по чијем нахођењу и укусу и по ма којем принципу, са тенденцијом да буде завршена целина на општим принципима филателије, претставља збирку која значи филателистички објекат са мањом или већом вредношћу. Ова слобода акције, као и стварна вредност збирке састављене по личном нахођењу, схватању и укусу појединаца, одводе филателисте у бескрајно поље специјализирања, у толико бескрајније уколико појединац не зна, не уме или не може да му постави макакву границу, него се преко ње расплињује у безграничност.

У великим светским каталожима, намењеним свима филателистима, регистровани су разни специјалитети, али у сасвим ограниченом обиму. Ти каталози забележавају само маркантније особине, разне упадљиве специјалности и оне одлике, које у битности мењају марку. У главном се те особине односе на папир, боју зупчање, исправке плоче и сл. и најчешће означавају разне накладе једног издања, а ређе ново издање. Ове различитости означавају једну нову марку, која се разликује од основне било по другој врсти папира, на којој је штампана, било по другој врсти зупчања, док папир и боја могу бити исти, било по боји, али стварно другој употребљеној нианси основне боје која је незнатно светлија или тамнија због веће или мање истрошености количине боје у штампарској машини. Ови каталози у главном не забележавају разне особине претиска код прештампаних марака, а уколико их и забележе, помињу у примедбама само сасвим уочљиве и маркантне типичне по-

грешке претиска или промену слова код претиска, ако је тај случај у питању.

У домаћим каталожима, које издају поједине земље, специјализирање већ има шири обим. Ови каталози забележавају и незнатније особине марака своје земље, које могу интересовати домаће филателисте, али су скоро без икаквог значаја за стране сакупљаче. Овде су у већој мери заступљене и особине претиска код прештампаних марака. Стручна филателистичка штампа иде још даље. Она забележава особине у најширем обиму упуштајући се у детаљно испитивање марака и претиска. Одлика овог испитивања су разне тачкице и цртице, које већини филателиста не падају у очи, а упозорени на њих не показују неко веће интересовање. Највећи део тих и таквих особина немају никаквог значаја за иностране филателисте и у иностранству се марке са таквим особинама никако не могу пласирати као специјалитети, него само као обичне марке.

Специјализирање у збиркама појединих сакупљача можда има још шири обим. У те збирке се увлаче и разни специјалитети, који имају једва видљиве особине, често у виду већ поменутих тачкица и цртица, које се морају лупом тражити. Ови специјалитети не интересују ни домаће филателисте, сем једног сасвим ограниченог круга сакупљача, а нису искључени случајеви, где такве збирке имају значаја само за њихове власнике и ни за кога више. То су већ типични случајеви претераности која ни у филателији, као и нигде другде није препоручљива, па ни симпатична.

У стручној штампи наилазимо на детаљно испитивање марака и забележавање ситних и незнатних тачкица, али сврха тога забележавања није, да се по тим истраживачким радовима састављају збирке, него само да се забележе и многе сасвим незнатне ситнице, које ће ипак у даном случају имати своју важност и од-

играти своју улогу. Ово детаљно проучавање свих ситница на маркама важно је за експерте, за испитиваче, а не за све сакупљаче. Примера ради поменућемо само фалсификовање марака, које не само да није ретко, него је чешће но што би се то могло и очекивати. Код ређих и скупљих марака, које углавном и јесу предмет фалсификовања, често се фалсификат утврђује по томе, што му недостаје нека незнатна, тек под лупом видљива тачкица, која је карактеристична за оригиналну марку, а фалсификатор је није могао пренети на свој објекат и поред најбрижљивије израде и највећег настојања, да фалсификат по свему изједначи са оригиналом. Наиме, ово у случају ако та тачкица спада у типичне особине,

док као случајна грешка ни у овом случају не може бити од значаја.

По овим незнатним особинама у виду тих једва запажених тачкица експерти често утврђују накладе појединих издања. Дакле, само у извесним случајевима разне претераности могу имати свој значај, али састављање таквих збирки од стране самих сакупљача, не само осредњих, него и напреднијих претставља залудан посао, трошење времена, новаца, хартије и другог материјала за уређење такве збирке. То претставља слагање у албуме по десетак истих марака место да се стави само једна. Ако су у питању сличне особине претиска код прештампаних марака, онда тај залудан посао постаје неразумљива крајност.

Инж. МИРКО ВЕРНЕР

Студија наших марака са претиском

У фебруарском броју „Филателисте“ изнео сам специјалну обраду наше партизанске серије, да бих упозорио наше специјалне сакупљаче на интересантност овог подручја још сада, у времену када се још са лакоћом могу скоро сви бољи комади пронаћи. Нисам се ни надао да ће одјек на тај чланак бити толико осетљив, а то тек сада видим — када ми са свих страна долазе писма са разним питањима, недопунама мог прегледа и великим бројем марака из описане серије са молбом да их разврстам или одлучим да ли се ради о нерегистрованом комаду, или је реч о некој нијанси или подгрупи, која се услед незнатне разлике није у мојој обради регистровала.

Све ово ми је указало на потребу да објавим и други чланак, који обухвата сва наша издања са претисцима, и то: другу провизорну серију (прва је она од 2 вредности: 2,50/6 дин. и 8/9 дин.) издату на службеним маркама од 8 и 12 динара, те партизанску серију са претиском исправљеног назива Државе „ФНР ЈУГОСЛАВИЈА“, а тако исто и порто марке са овим претиском.

Што се тиче основних разлика у папиру и гумирању, ту не могу, а и не желим да правим разлику од моје раније обраде (стр. 35 „Филателисте“ из овог годишта), па ћу их само у основи споменути, а те су разлике:

А) Врсте папира:

а) Кредаст папир, б) Глатки бели папир, в) Полутанки бели папир и г) Сасвим танки тзв. прозачни папир.

Б) Врсте гумирања:

а) безбојна гума, б) жућкаста гума, в) жута — смеђе-жута груба гума, и в) безбојна гума без сјаја, — која међутим код овог издања не постоји, јер марка од 1,50 динара, на којој је до сада пронађена, није прештампана са новим називом Државе.

Потребно је, међутим, да напоменемо, да сам у међувремену пронашао марке од 1,50 дин (гума: б) и 4,— дин. (гума: б) — без претиска на тзв. „заштићеном“ папиру, која има веома упадљиву јаку мрежасту структуру, — у чему се битно разликује од свих осталих врста папира. — Подробније о томе писаћу у надопуни мог раније објављеног чланка.

Код марака са претиском приметно сам у више случајева табак са веома јаким „ирис“-ом, тако да постоје упадљиве разлике између једног и другог краја штампарског арка. Десило се код неких арака и то, да су лева и десна страна отштампане у сасвим тамној нијанси, док је средина табака остала светле боје итд. Ове појаве нису запажене раније тј. код марака без претиска, услед чега би могли закључити, да код појединих вреднота нису стајале на расположењу довољне количине за прештампавање, па се морало приступити накнадном штампању основних марака, а који се посао вероватно извршио у релативно кратком времену, тако да се није могло обратити довољно пажње на то, да се боје у свему слажу са бојом ранијих штампања, те је због тога

Vrednota	B O J A	P A P I R								Primedba	
		A) kredasi		B) glatki beil			C) polutanki		D) tanki		
		guma		guma			guma		guma		
		a	b	a	b	c	a	b	a		b
0-50 din.	a) uljastosmeda-tamna b) uljastosmeda-svetla	—	—	⊙	—	—	—	—	—	—	—
1— din.	a) zelena b) masl. zel.-svetla c) masl. zel.-tamna	—	—	⊙	⊙	⊙	—	—	⊙	—	—
2— din.	a) crvena	—	—	⊙	⊙	⊙	—	—	—	—	—
3— din.	a) crvena b) cinober-crvena	—	—	⊙	—	—	⊙	—	⊙	—	—
3-8 din.	a) narandžasto-žuta b) tamno-narandžasta	—	—	⊙	—	—	—	—	—	—	—
5— din.	a) tamno-plava b) plava c) tam. ljub. plava	—	—	—	⊙	⊙	—	—	—	—	—
10/20— din.	a) cinober crvena	—	—	⊙	—	—	—	—	—	—	—
12— din.	a) ultramarin-plava c) tam. ljub ultram	⊙	—	⊙	—	—	—	—	—	—	Retka
16— din.	a) svetlo-plava	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20— din.	a) narandž.-crvena	—	—	⊙	—	—	—	—	—	—	—
	I. Naknadno izdanje:										
1— din.	a) oker-žuta	—	—	⊙	—	—	—	—	—	—	—
2— din.	a) plavo-zelena	—	—	⊙	—	—	—	—	—	—	—
3— din.	a) jorgov.-crvena	—	—	⊙	—	—	—	—	—	—	—
5— din.	a) mlečno-plava	—	—	⊙	—	—	—	—	—	—	—
	Porto marke:										
1-50 din	a) svetlo-plava b) plava	—	—	—	⊙	—	—	—	—	—	—
3— din.	a) jorgov.-smeda b) čokoladno-smeda c) tamno-kestenjasta	—	—	—	⊙	—	—	—	—	—	Veoma retka Poznato 10 kom
4— din.	a) sv.-jorgovanasta b) blede-jorgov. c) jorgovanasta d) sv.-ljubičasta e) ljubičasta	—	—	—	⊙	—	—	—	—	—	Veoma retka
	Provizorno izdanje (na službenim)										
3/8— din.	a) svetlo-smeda b) smeda c) crvenkasto-smeda d) tamno-smeda e) crno-smeda	—	—	⊙	—	—	—	—	—	—	Veoma retka
3/12— din.	a) ljubičasta (sv. tamna) b) jorgovanasta c) purpurno-jorgov.	—	—	—	⊙	—	—	—	—	—	—

NAPOMENA: Sa crnim krugom označeni komadi su do sada meni poznati.

Kratice za vrstu gume: a) prozračna bezbojna guma, b) žućkasta, glatka guma (svetla do tamnije), c) žuta, do smeđe-žuta (gruba) guma.

запажено много боја код основних марака овог издања са претиском, које боје ми нису познате на маркама без претиска.

Као нарочито лепе боје треба да споменем следеће:

1) Код вредноте од 12.— динара тамно љубичасто-ултрамаринску боју, која се у знатној мери и упадљиво разликује од свих осталих нијанси боја код ове вредноте.

2) Код порто марке са претиском од 3.— динара чоколадно- смеђа боја је настала услед „ириса“ код неких табака. — Упадљиво се разликује и од најтамније нијансе јоргованасто-смеђе основне марке.

3) Код исте вредноте од 3.— динара — (порто) — услед „ирис-а“ настала је „тамно-кестењаста“ боја, свега на 10 марака (први окомити ред) једног табака. — Ова је боја до сада најређа и као специјалитет су најмаркантнији примерци у погледу варијације боје код свих наших марака издатих после 1944. године.

4) У истој порто-серији, код вредноте од 4.— динара ретка је светло-јоргованаста боја, од које је исто познато до сада само 40 комада, насталих услед „ириса“.

5) Код провизорног издања (на службеним маркама) најређа је светло смеђа боја код вредноте од 3/8 динара, од које је познато око 50 комада, а потиче услед „ириса“.

Можда ће неки од специјалиста ставити примедбу, да не би требали уврстити ове реткости у табеларни преглед уз ову обраду; међутим мишљења сам да је потребно да се то уради, а као најбољи доказ тому је упоређење овог издања са првим маркама Југославије из 1919. године т. зв. „веригарима“ — код којих су регистроване веома интересантне боје, од којих је познато само по неколико десетинка комада — као н. пр. 40 динара олив-жуте боје (књиготисак), који је познат под називом „осјечка четрдесетка“ — јер је у Осјеку своједобно пронађено неколико табака ових марака, код којих је само горњи ред арка боје уљасто-жуте, док су сви остали водоравни редови нормалне боје.

И овај чланак износим, да бих упозорио све наше другове филателисте на лепоту и разноликост специјалног сабирања и овог нашег издања. — Истоједно поновно апелујем на све другове, у колико су пронашли марке из овог изнетог подручја, које у приложеном табелару нису приказане, да ми их пошаљу ради увида и регистрације, да би на тај начин могли што пре имати потпуну слику о томе, које специјалитете треба да сакупљамо и шта је све познато нашим специјалистима код изнетих подручја, да би касније могао прикупљени материјал послужити за базу код издања детаљнијег приручника наших поштанских марака.

BOR. ST. MRĐA

SVETSKI POŠTANSKI SAVEZ

(ZBIRKA PO MOTIVIMA)

U jednom од ранијих бројева Beogradskog lista »Republika«, u jednom dopisu, u kome je bilo reči o zbirkama po motivima, postavljeno je pitanje, u koliko su te zbirke filatelističke.

Filatelija, kao jedna od grana kulturne ili, ako hoćete, sportske ljudske delatnosti, takode ima svoju istoriju razvijanja, napredovanja i usavršavanja. Od ranijeg primitivnog i običnog kolekcionarstva ona se razvila u nauku, u sport opšte čovečanskog značaja, koji je prodro i u najudaljenija i najusamljenija mesta zemljine kugle. Razvijanje filatelije, njeno napredovanje i usavršavanje obeleženo je raznim pravcima, od kojih je jedan i stvaranje zbirki po motivima. Izdvajanja zbirke po motivima iz opšte zbirke nije umanjilo njenu filateli-

stičku vrednost. Tačno je da ona ne predstavlja filateliju u punom smislu te reči, ali kao jedna grana filatelije ništa nije izgubila od svojih filatelističkih osobina, kao što nije izgubila ni ona zbirka, koja obuhvata samo pojedine kontinente ili samo krug nekih srodnih država, a ne ceo svet.

Zbirka po motivima je u punom smislu filatelistička zbirka, čak šta više, predstavlja jedan od savršenijih vidova filatelističkog kolekcionarstva, koji se javio kao posledica razvijanja filatelije i razvoja u jedno obimno i opširno kolekcionarsko područje. Kod zbirki po motivima poučni momenat je više izražen, jer je pažnja usredsređena na jedan motiv, koji se solidnije i detaljnije proučava i nauči, a nije rascepkana na mnoštvo motiva, koje obuhvata opšta zbirka i

već samim tim mnoštvom motiva uslovljava površnije zalaženje u njihovo proučavanje. Iz zbirke po motivima crpi se solidnije znanje i baš u tome je njena prednost, koja opštoj zbirci nedostaje i zbog čega je zbirka po motivima savršeniji vid filatelističkog kolekcionarstva.

U produženju nabiranja zemalja, koje su učestvovalе u proslavi 75-godišnjice Svetskog poštanskog saveza izdavanjem prigodnih maraka, marke su izdale ove države:

25) ARGENTINA (Administration générale des postes et télécommunications, Buenos Aires, Argentine): 18 XI 1949 izdana je jedna marka od 25 c. u tamno-zelenoj boji, oblika položenog pravougaonika. Crtež marke predstavlja gornju polovinu južnog zemljinog planigloba, iznad koga je pri-

godni natpis. Sa svake strane polukugle nalazi se žena, koje jedna drugoj pružaju ruke, a između ispruženih ruku leti golub pismoša. Crtež alegoriski predstavlja međunarodnu poštansku saradnju.

26) EGIPAT (Direction générale des postes Le Caire, Egypte): 9 X 1949 izdana je prigodna serija maraka, koja se sastoji od 3 vrednosti: 10 m. crvena, 20 m. ljubi-

časta i 30 m. plava. Sve su marke oblika uspravnog pravougaonika sa istim crtežem, koji predstavlja zemaljsku kuglu položenu na zupčanu belu površinu u vidu marke. Na

zupčanoj beloj površini, u krugu oko marke, ponavlja se natpis U. P. U.

27) ITALIJA (Ministere des postes et télécommunications — Direction générale des postes et télégraphes, Rome, Italie): 2 V 1949 izdana je jedna marka od 50 lira u plavoj boji. Marka je oblika položenog pravougaonika sa crtežem, koji predstavlja

dve zemaljske polukugle obavijene i povezane belom trakom, na kojoj je prigodan natpis. Između polukugli pri vrhu je avion, a dole sa leve strane je motorni voz, a sa desne brod, čime su predstavljena najvažnija savremena prevozna sredstva.

29) JUŽNA AFRIKA (Postmaster General, Pretoria, Afrique du Sud): 1 X 1949 puštena je u tečaj prigodna serija maraka od 3 vrednosti: 1/2 p. u zelenoj boji, 1 1/2 p.

u crvenoj boji i 3 p. u plavoj. Marke su oblika uspravnog pravougaonika sa slikom Merkura na zemaljskoj kugli, preko koje se nalazi prigodan natpis sa jubilarnim godinama. Marke su štampe u dva pisma: engleski i holandski, u svakom pismu posebno, tako da u stvari postoje dve serije, odnosno serija u parovima maraka.

28) JAPAN (Ministere des communications — Direction générale des postes, Tokyo, Japon): 10 X 1949 puštena je u tečaj prigodna franko serija, zatim prigodna avionska serija i prigodan blok. — Franko serija se sastoji od 2 vrednosti: 2 jena u

zelenoj i 14 jena u crvenoj boji. Avionska serija se sastoji takođe od dve vrednosti: 8 jena u karmin-crvenoj i 24 jena u plavoj boji. Marke od 2 i 14 jena oblika su uspravnog pravougaonika sa slikom geografske

u nakladi od 300.000 komada, od kojih su 220.000 zupčani a 80.000 nezupčani. Oblika su položenog pravougaonika sa crtežem, koji predstavlja dva zemaljska planigloba, na koje je postavljen natpis od isprepleta-

karte Japana, oko koje leti jato pisama i obrazuje brojku 75. Marke od 8 i 24 jena oblika su položenog pravougaonika sa slikom globusa i raznih savremenih transportnih sretstava u jednoj lameli, a oko globusa je traka sa prigodnim natpisom. Na bloku su vrednosti od 2 i 8 jena sa istim crtežima kao i marke iz serija, a ispod crteža maraka nalazi se godina 1949. Blok je nezupčan.

nih slova UPU, a ispod planigloba se nalazi poštanska truba. Iznad slike je prigodan natpis, a sa strane jubilarne godine.

31) MONAKO: 27 XII 1949 izdana je prigodna serija od tri vrednosti: 5 fr. zelena, 15 fr. crvena i 25 fr. plava. Marke su oblika položenog pravougaonika sa crtežem,

koji predstavlja zemaljsku kuglu obavijenu trakom na kojoj je prigodan natpis. Levo od kugle zamak Monako, a između kugle i zamka je golub pismonoša u letu.

32) NEMAČKA — Berlin: 11 IV 1949 izdana je prigodna serija od 7 vrednosti: 12 pf. siva, 16 pf. zelena, 24 pf. smeđenandžasta, 50 pf. maslinasta, 60 pf. smeđe-karminasta, 1 m. maslinasta i 2 m. purpurna. Marke su oblika uspravnog pravougaonika, delom manjeg, delom većeg, sa

30) MAĐARSKA (Ministere des Communications, IV Département / postes et télécommunications / Budapest 114, Hongrie): 1 XI 1949 puštena je u tečaj prigodna serija franko-maraka, koja se sastoji od 2

vrednosti: 60 f. u crvenoj boji i 1 for. u plavoj boji. Marke su izdane zupčane i nezupčane. Zatim je izdana i jedna vrednost od 2 for. u smeđoj boji za avionsku poštu

crtežem koji nosi sliku spomenika podignutog von Stephanu i sa prigodnim natpisom.

33) NEMAČKA, Francuska zona (Administration Centrale allemande des PTT de la Zone d'occupation Francaise, Rastatt (17 b) Allemagne): 4 X 1949 izdana je prigodna serija od 2 vrednosti: 20 pf. crvena i 30 pf. plava. Marke su oblika malog uspravnog pravougaonika formata obične nemačke marke sa slikom globusa, preko koga je položena lovorova grančica, a ispod globusa je poštanska truba. U kružnom delu poštanske trube je brojka 75, a sa strane prigodan natpis. Ova prigodna serija je izdana sa istom slikom, bojom i vrednošću posebno za Baden, sa natpisom BADEN, zatim za Rajnsko-falačku oblast sa natpisom RHEINLAND-PFALZ i za Vürttemberg sa natpisom WÜRTEMBERG, što znači tri odvojene serije, koje se među-

trakom, na kojoj je prigodan natpis. Ispod globusa su dve unapred okrenute ruke sa pismom.

37) TURSKA (Direction générale des PTT, Présidence du Département des postes, Ankara, Turquie): 9 X 1949 izdana je serija prigodnih maraka od 4 vrednosti: 15 k. ljubičasta, 20 k. plava, 30 k. crvena i

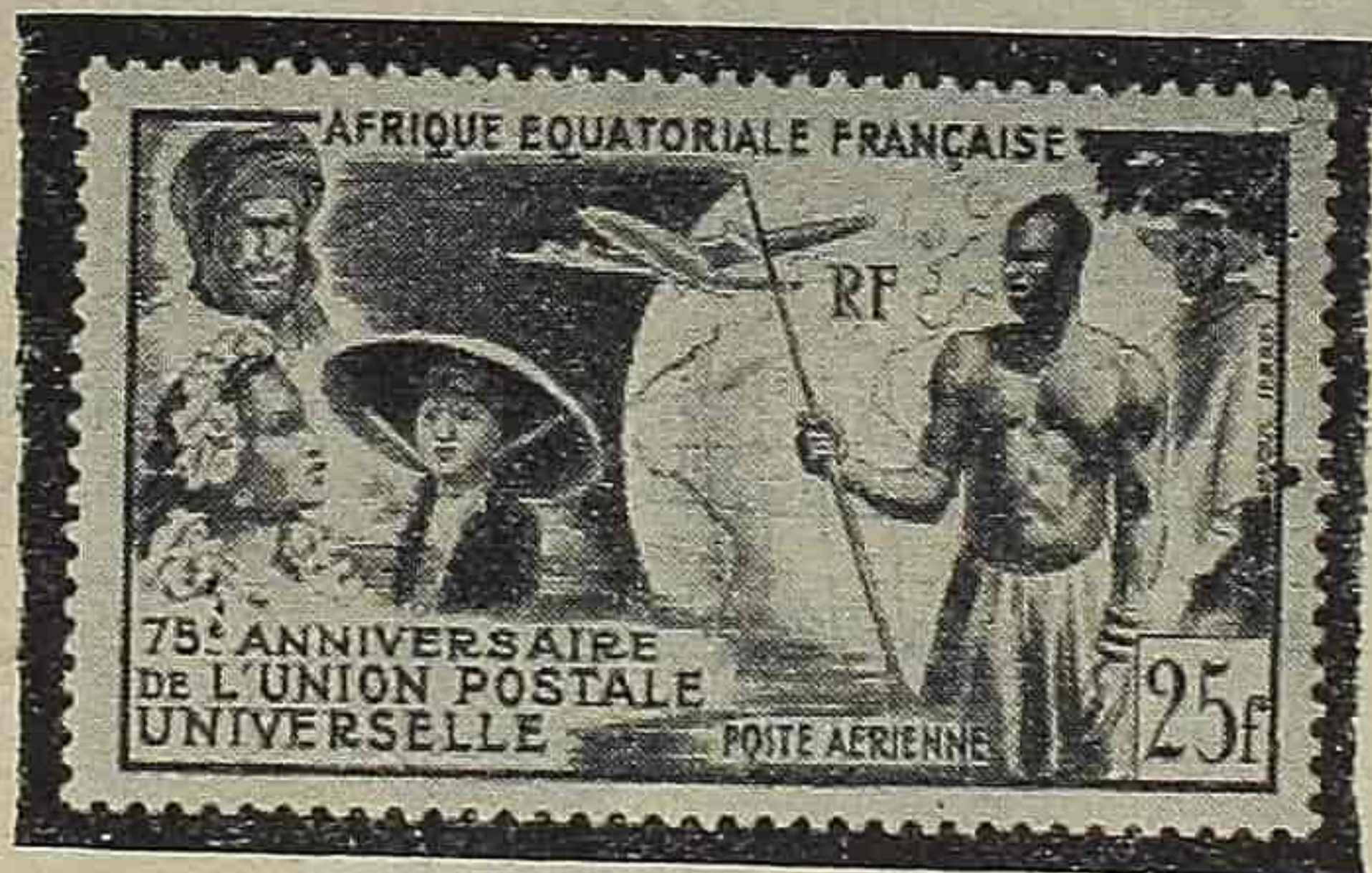
sobno razlikuju po natpisu oblasti na koju se odnose. U našem brojnomo izlaganju zauzimaju redne brojeve 33, 34 i 35.

36) PORTUGALIJA (Administration générale des PTT, Lisbonne, Portugal): 29 XII 1949 puštena je u tečaj prigodna serija od 4 vrednosti: 1 esc. ljubičasta, 2 esc. plava, 2.50 esc. zelena i 4 esc. crvena. Sve su marke uspravnog pravougaonika i sve imaju isti crtež. Crtež predstavlja globus obavijen

40 k. zelena. Crtež predstavlja deo spomenika Svetskog pošt. saveza globus, oko koga su ljudi, predstavnici rasa, koji se međusobno drže za ruke. Marke su oblika položenog, delom uspravnog pravougaonika sa prigodnim natpisom i jubilarnim godinama.

38) FRANCUSKA EKVATORIJALNA AFRIKA (Haut-Commissaire de la République Gouverneur général de l'Afrique équato-

riale française — Direction des transmissions, Brazzaville, Afrique équatoriale française): 4 VII 1949 izdana je jedna marka za avionsku poštu od 25 fr. zelene boje. Marka je oblika velikog položenog pravougaonika sa crtežem koji predstavlja globus, prema kome sa leve strane leti avion, zatim figure urođenika, stanovnika raznih

francuskih kolonija. Na gornjoj ivici marke je natpis: AFRIQUE EQUATORIALE FRANCAISE, a u donjem levom uglu je troredan prigodan natpis. Francusku ekvator. Afriku sačinjavaju ove oblasti: Gabon, Moyen-Congo, Oubangui-Chari i Tchad. Marke istog oblika, sa istim crtežem, u drugim bojama i sa drugom vrednošću, kao i nazivom izdale su i ove francuske kolonije:

39) FRANCUSKA ZAPADNA AFRIKA (Haut-Commissaire de la République Gouverneur général de l'Afrique occidentale française — Direction des transmissions, Dakar, Afrique occidentale française): 4 VII 1949 izdana je jedna vrednost od 25 fr. Marka je višebojna: plava zelena, smeđa i crvena. Natpis naziva kolonije glasi: AFRIQUE OCCIDENTALE FRANCAISE. Francuska zapadna Afrika sastoji se iz ovih oblasti Cote d'Ivoire, Dahomey, Guinée française, Haute-Volta, Mauritanie, Niger, Sénégal, Soudan français.

40) WALLIS et FUTUNA: 4 VII 1949 izdana je marka od 10 fr. u plavoj, plavo-zelenoj, smeđe-lilastoj i zelenoj boji sa natpisom WALLIS et FUTUNA.

41) FRANCUSKA INDIJA: (Commissaire de la République aux Etablissements français dans l'Inde — Service des PTT, Pondichéry, Inde française): 4 VII 1949 puštena je u tečaj marka od 10 fr. u karmin-ružičastoj boji sa natpisom ETABLISSEMENTS FRANCAISDANS L'INDIE.

42) INDOKINA (Haut-Commissaire de France, pour l'Indochine, Direction des postes et télécommunication, Saigon, Indochine): 4 VII 1949 izdana je jedna marka od 3 p. u plavoj, ljubičastoj, zelenoj i crvenoj boji i sa natpisom INDOCHINE.

43. KAMERUN (Haut-Commissaire de la République au Camerun — Direction des transmissions, Duala, Camerun): 4 VII 1949 izdana je marka od 25 fr. u crvenoj, smeđoj, zelenoj i plavoj boji, sa natpisom CAMERUN.

44) MADAGASKAR (Haut-Commissaire de la République — Gouverneur général de Madagascar — Direction des PTT, Tananarive, Madagascar): 4 VII 1949 puštena je u tečaj jedna marka od 25 fr. u crvenoj, smeđe-lilastoj, zelenoj i plavoj boji, sa natpisom MADAGASCAR.

45) NOVA KALEDONIJA (Gouverneur de la Nouvelle-Calédonie et Dépendances — Service des PTT, Nouméa, Nouvelle-Calédonie): 4 VII 1949 izdana je jedna marka od 10 fr. u plavoj, zeleno-plavoj, smeđoj i crvenoj boji, sa natpisom NOUVELLE-CALÉDONIE.

46) OKEANIJA (Gouverneur des Etablissements français de l'Océanie — Service des PTT, Papeete, Tahiti): 4 VII 1949 puštena je u tečaj jedna marka od 10 fr. u plavoj boji sa natpisom ETABLISSEMENTS FRANCAIS.

47) SOMALISKA OBALA (Gouverneur de la Cote française des Somalis — Service PTT, Djibouti, Cote française des Somalis): 4 VII 1949 izdana je jedna marka od 30 fr. u plavoj, plavo-zelenoj, smeđoj i žuto-zelenoj boji, sa natpisom COTE FRANCAIS DES SOMALIS.

48) SV. PIJER I MIKELON (Administrateur du Territoire des Iles Saint-Pierre et Miquelon — Service PTT, Saint-Pierre, Ile St. Pierre — Amérique du Nord): 4 VII 1949 puštena je u tečaj jedna marka od 25 gr. u plavoj, smeđoj, zelenoj i crvenoj boji, sa natpisom ST. PIERRE et MIQUELON.

49) TOGO (Commissaire de la République au Togo — Service des transmissions, Lomé, Togo): 4 VII 1949 izdana je jedna marka od 25 fr. u crvenoj, smeđe-lilastoj, zelenoj i plavoj boji sa natpisom TOGO.

50. ŠPANIJA (Direction générale des postes télécommunications, Madrid, Espag-

ne): 9 X 1949 izdana je prigodna serija franko-maraka od 3 vrednosti: 50 c. u smeđoj i 75 c. u plavoj boji, kao i jedna marka za avionsku poštu od 4 pes. u zelenoj boji. Marke su oblika položenog pravougaonika sa istim crtežem, koji pretstavlja zemljinu kuglu obavijenu trakom sa prigodnim natpisom, a u pozadini, levo i desno od globusa, vide se velike madridske građevine. Marke su izdane prilikom održanog dana marke.

51) ŠPANSKA ZAPADNA AFRIKA (Direction générale des postes et télécommunications, Madrid, Espagne): 10 X 1949 izdana je jedna vrednost od 4 pes. oblika uspravnog pravougaonika sa slikom urodenika. Iznad slike je prigodan natpis UPU CORREOS. Ovo je istovremeno i prva marka ove oblasti, koju sačinjavaju dosadanje oblasti Ifni i Španska Sahara.

52) ŠPANSKA GVINEJA: 9 X 1949 puštena je u tečaj vrednost od 4 pes. oblika položenog pravougaonika. Marka je ljubičaste boje sa slikom urodenika na urodeničkom čamcu. Iznad slike nalazi se prigodan natpis u vezi jubileja UPU.

Догађаји кроз наше марке

ДВЕ ОМЛАДИНСКЕ ПРУГЕ — ПОНОС ОМЛАДИНЕ НОВЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

Овим чланком почињемо са приказима наших марака, које приказују радове на унапређењу наше домовине како на привредном, тако и на културном, социјалном и другим пољима наше социјалистичке изградње.

У току 1946 и 1947 године Министарство пошта ФНРЈ издало је две пригодне емисије марака са доплатним вишком, обележавајући тиме два значајна догађаја — изградњу омладинске пруге Брчко-Бановићи и омладинске пруге Шамац Сарајево — дела изграђена рукама радне омладине Југославије:

Прва пригодна емисија издата поводом изградње омладинске пруге Брчко Бановићи пуштена је у течај 1 августа 1946 године, у 100.000 серија и била је у промету до 30 октобра 1946 године. Цртеж на маркама је израдио колектив омладинаца са пруге; офсет штампа Државне маркарнице у Београду; зупчање чешљасто 12¹/₂; папир бео; гума жућкаста.

Штампане су четири вредности и то:
Дин. 0,50+0,50 чоколадаста, смеђа, црвена и плава

Дин. 1,50+1,— тамно-зелена, зелена, црвена и плава

Дин. 2,50+2,— црвено-љубичаста, црвена и плава

Дин. 5,—+3,— сиво-плава, црвена и плава

Друга пригодна емисија, поводом изградње омладинске пруге Шамац-Сарајево, пуштена је у течај 25 септембра 1947 године у 200.000 серија и била је у промету до 24 децембра 1947 године. Цртеж израдио Александар Јовановић, студент Академије ликовне уметности у Београду; офсет штампа Завода за израду новчаница у Београду; зупчање чешљасто 13:12¹/₂; папир специјални; гума жућкаста.

Штампане су четири вредности и то:
Дин. 1,—+0,50 тамно-неранцаста и неранцасто-жута

Дин. 1,50+1,— црно и жуто зелена

Дин. 2,50+1,50 чоколадаста и вишњево-црвена

Дин. 5,—+2,— тамно-плава и плава.

27 марта 1946 године објављен је проглас Централног Већа Народне омладине Југославије, које је, изражавајући жељу целокупне омладине Југославије, примило у име омладине обавезу да се добровољ-

На изградњи пруге радило је осам иностраних бригада са 1764 градитеља. Величина и обимност радова изведених приликом грађења пруге може се најбоље видети из следећих података:

ном омладинском радном снагом у року од шест месеци изгради пруга Брчко-Бановићи, дуга 92 километра, која везује богате Бановићке руднике са главном саобраћајницом наше земље Београд-Загреб.

Значај изградње ове пруге огроман је у много погледа, јер се тешко може замислити пун размах наше црне металургије без пруга нормалног колосека, без непосредних веза са богатим налазиштима руднога блага наше земље. Темелј индустријализације наше земље је у првом реду тешка индустрија, коју ми нисмо имали у бившој Југославији, али коју ћемо изградити у току ове и следеће петолетке; изградићемо је, јер ће рудним благом, нарочито жељезом и угљем богата Босна, дати Југославији, њеним високим пећима, ливницама, челичанама, ваљаницама и фабрикама машина потребне сировине.

Изградња пруге почела је 1 маја 1946 године великим митингом који је одржан у Брчком, када је ударен први пијук у трасу омладинске пруге и упућено писмо Маршалу Титу у коме се омладина обавезала да ће пругу изградити у предвиђеном року до 29 новембра 1946 године, т. ј. до Дана Републике.

Међутим, захваљујући херојским подвизима и радном елану наше омладине, пруга је била изграђена 22 дана пре предвиђеног рока и пуштена у саобраћај 7 новембра 1946 године на дан Велике Октобарске Социјалистичке Револуције.

Пругу је градило 62.268 чланова Народне омладине Југославије у три смене и то: 50.341 мушких и 11.927 женских градитеља, од тога: 19.445 радника, 26.229 сељака, 12.260 ђака и 4.334 интелектуалца, а по националности: 28.050 Срба, 14.386 Хрвата, 6.100 Словенаца, 3.486 Македонаца, 1.476 Црногораца, 1.016 Шиптара, као и 4.831 Муслимана и 2.566 осталих.

У току изградње пруге ископано је 1.361.000 кубних метара земље и 134.460 м³ камена. У 291 насипа набијено је 1.110.000 м³ земље, прокопан је 161 усек, а саграђена су 22 моста у укупној дужини од 445 метара и 200 пропуста.

На радовима је утрошено 5.123.347 килограма цемента, а направљено је 27.507 м³ бетона. На прузи је постављено 88.500 метара отвореног колосека и 11.500 метара станичних колосека. Постављено је 2.100 телефонских стубова и утрошено 14.344 килограма жице.

На прузи су изграђена три тунела у укупној дужини 667,74 метара. Најдужи тунел на прузи, тунел Мајевица, дугачак је 394,74 метара; саграђен је за 120 дана, а пробијен је 40 дана пре предвиђеног рока.

Дуж пруге изграђено је 117 зграда и на њима је утрошено 1.062.625 килограма креча, 870.172 комада црепа, 2.958.854 килограма цемента и 10.507 м³ шљунка и направљено 10.840 м³ бетона.

За изградњу пруге дато је преко 2.235.000 радних дана омладинаца и 94.425 радних дана квалификованих радника.

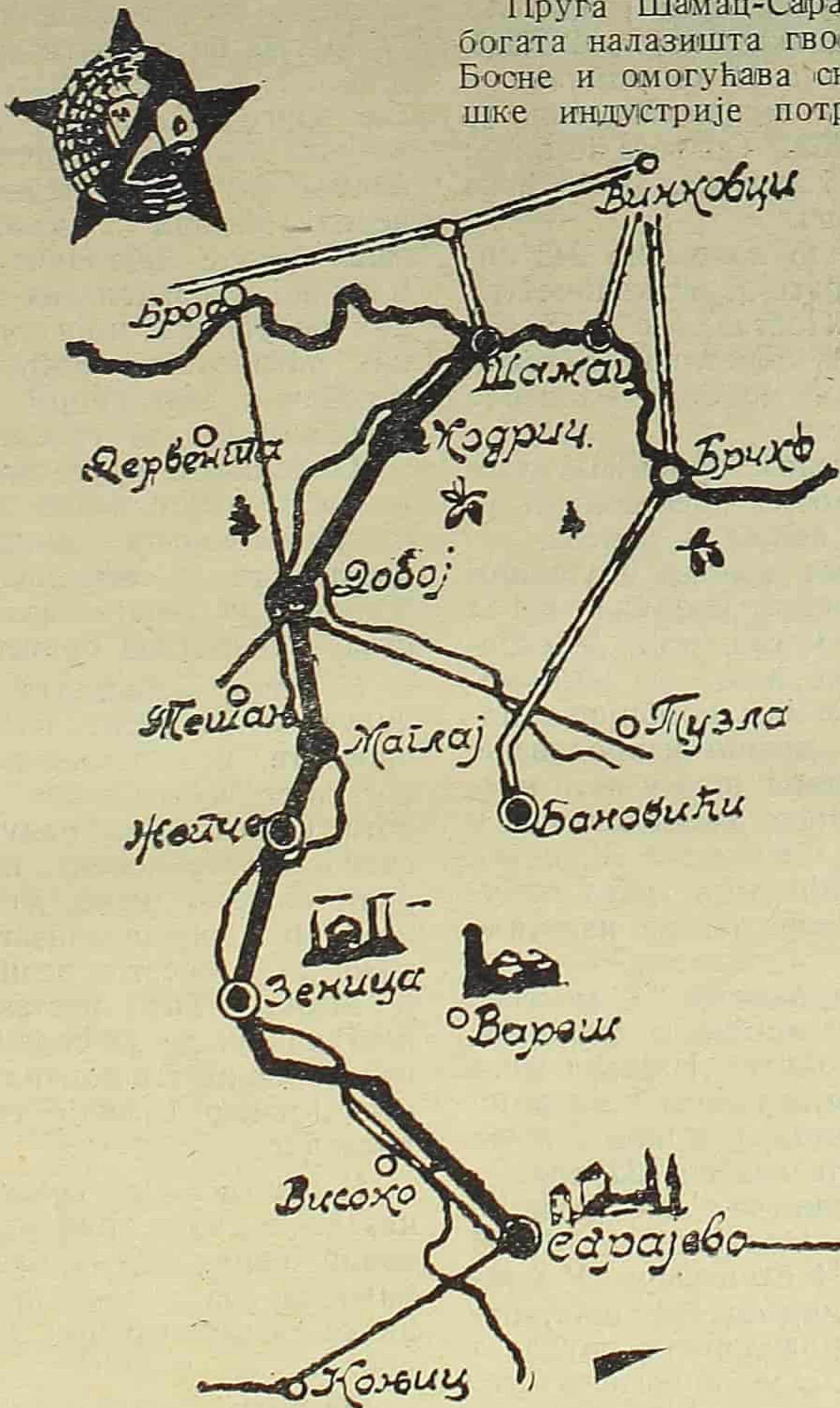
Пруга је била истовремено и радна школа наше омладине. Од омладинаца градитеља стваран је на прузи стручан кадар, тако да је поред осталог оспособљено: за зидаре 1.500 омладинаца, за стручне минере 440, за возаче булдожера 62, за геометре техничаре 275, за механичаре и шофере 69 омладинаца, итд.

Културно-просветни рад међу омладином на прузи био је необично жив и плодан. На прузи је издато 1.875 зидних новина, радило је 3.177 читалачких група са 60.365 учесника, које су одржале 44.153 састанака. Библиотеке по бригадама имале су 80.694 књига, а одржано је 1.650 политичко васпитних предавања, 950 популарно научних и 908 стручних предавања. Организована су 304 хора и 142

дилетантске групе, итд. Од 5896 неписмених омладинаца, на прузи је описмено 5163. Омладинци су издавали и свој лист „Омладинска пруга“ који је излазио у 20.000 примерака. Од средине августа

ла 1947 године. Пуштена је у саобраћај 17 новембра 1947 године, тј. 12 дана раније него што је било предвиђено планом и у обавези коју је на себе примила омладина.

Пруга Шамац-Сарајево пролази кроз богата налазишта гвоздене и друге руде Босне и омогућава снабдевање наше тешке индустрије потребним сировинама.

па до завршетка радова на прузи је радила средње-таласна радио станица „Омладинска пруга“.

Фискултурном развоју омладине на прузи је исто тако посвећена велика пажња. На прузи је одржано 74 масовна крос-контриа и 37 слетова у којима је узело учешћа 25.000 омладинаца, као и одржано, 5.328 фискултурних часова. Одиграно је 1898 утакмица из разних фискултурних грана.

Најзначајнија пруга изграђена је у 1947 години јесте друга омладинска пруга Шамац-Сарајево, коју је исто тако изградила Народна омладина Југославије добровољним радом.

Пруга Шамац-Сарајево дуга је 242 километра, а почела је да се гради 1 апри-

Пруга полази од Шамца десном обалом реке Босне, иде поред реке, пролази код Маглаја на леву обалу и њоме се протеже све до Жепча. Одатле прелази на десну обалу, па иде до Немиле, а потом прелази опет на леву обалу и тако иде све до Враца; од Враца до Распоточја иде десном обалом, а код Распоточја прелази на леву страну и иде све до Какња; од Какња иде десном обалом реке Босне све до Сарајева.

Пруга Шамац-Сарајево је у ствари део пруге која током идућих година треба да добије свој природни наставак према мору, према луци Плоче. На тај начин источни делови Југославије биће најкраћим путем, првокласном железничком пругом, повезани са морем, и то са луком која је

после Трста најприступачнија и стога најјефтинија лука на Јадрану.

На изградњи пруге Шамац-Сарајево учествовало је 886 домаћих омладинских бригада, 35 иностраних, као и 21 иностранна радна група. Укупан број градитеља омладинаца и омладинки био је 217.234, од тога иностраних 5863 омладинаца и омладинки. Градитеља мушкараца било је 167.037, а женских 44334. Од тога је било: 55812 радника, 122.277 сељака, 34.613 ђака и 8.669 интелектуалаца.

На прузи је укупно положено 242 километра отворене пруге и 60 километара станичног колосека. Постављено је 530.000 комада прагова и 288 скретница, а тежина ситног колосечног прибора износила је 10,103.000 килограма.

При изградњи насипа, пробијању усека и засека ископано је, превезено и уграђено 5,520.000 м³ земље и камена.

Изграђено је девет тунела у укупној дужини од 2478 метара. Најдужи тунел је Врандук са 1534 метра, који је скратио трасу омладинске пруге за 6020 метара, а приликом његовог пробијања постигнуто је највеће дневно напредовање у поткопу од 9,50 метара, што у исто време претставља највеће напредовање у пробијању тунела у свету. До Врандука рекорд је држао швајцарски тунел Албула, где је највеће напредовање износило 9 метара.

На прузи је направљено 17 мостова дужине од 90 до 100 метара и преко 800 мањих мостова и пропуста. Највећи мост је „Мост Народне Омладине Југославије“ који је дугачак 600 метара, а чија тежина гвоздене конструкције износи 832 тоне.

Културно просветни рад био је и на овој прузи обиман. Одржано је 12995 предавања са 2,320.934 слушалаца. У бригадама је било формирано 468 дилетантских група и 511 фолклорних група, а 19.624 бригадиста било је обухваћено хоровима. Даље је одржано 167 стручних течајева са 15.083 полазника. Са омладинске пруге је упућено у привреду и у стручне школе 13.030 бригадиста. На даљем стручном уздизању задржано је 4200 бригадиста на 15 течајева које су сами изабрали. За значку фискултурника такмичило се 145.197 такмичара, који су положили 702.288 норми, док је у 49.007 фискултурних такмичења учествовало 510.462 учесника.

На прузи су одржана 683 алфаветска течаја, на којима је описмењено 13.644 полазника. Пруга је имала и свој лист „Борба на Омладинској прузи“ који је дневно растуран у 11.810 примерака, поред 5.901 примерак осталих дневних листова, 14.910 примерака недељних листова и 2269 примерака месечне штампе.

Преко Радио станице „Омладинска пруга“ дато је 3.476 емисија које су трајале укупно 44.853 минута. Домаћих емисија било је 35.868, словенских 7.558, а осталих 1427. Музичких емисија било је 1719, мешовитих 80 и говорних 1677 емисија.

Могло би се дати још много и много података о томе шта су ове две омладинске пруге дале нашој омладини, и обратно шта је наша народна омладина дала нашим пругама. Мислимо да су горе наведени подаци довољан доказ величине наше радне омладине, огромне армије младића и девојака из свих наших народних република, који су радећи из дубоких патриотских побуда пожртвовано и несебично дали својој домовини, Титовој Југославији, два грандиозна објекта.

Омладинске пруге биле су велике школе рада, школе нашег новог патриотизма и збратимљења омладине Југославије, школе где је омладина радећи, учећи и богатећи се новим сазнањима, продубљивала и учврстила братство наших народа.

У нашој земљи рад није више ропско кулчење за експлоататора и друштвене паразите, већ остваривање свог бољег, богатијег, културнијег и радоснијег живота. Однос према раду је мерило свести сваког нашег човека, који настоји да уради више и боље, да постане ударник, новатор и рационализатор, да делом докаже да је свестан величине циљева, које је Маршал Тито поставио у Петогодишњем плану, да је спреман да се бори са разноврсним тешкоћама за њихово остварење, макар са чије стране те тешкоће долазиле.

Наша омладина радећи на прузи показала је дивне примере радног хероизма, новог односа према раду, што је омогућило да она у тако кратком року, борећи се са сваковрсним тешкоћама, заврши тако крупне објекте.

Изградња омладинских пруга Брчко-Бановићи и Шамац-Сарајево говори речитије од свих речи да је само један слободарски, истинско демократски поредак могао да покрене тако велику армију младића и девојака у борбу за велики и благотворни циљ ликвидирања економске заосталости наше земље, за развитак њених продуктивних снага, за њену независност и слободу, за срећу и благодостање њених народа, за изградњу социјализма у нашој земљи.

Осам разних вредности марака разних боја издатах поводом ових великих победа наше радне омладине говориће широм целог света како и колико омладина Југославије воли своју Домовину, воли своју Партију, воли свога вођу и учитеља друга Тита.

ДРАГАН НОВАК

Организирајмо колективни рад на истраживању и проучавању наших марака

Прочитао сам у „Филателисти“ расправу инж. М. Вернера о партизанској серији франко марака. Вернеров рад уз многе друге вриједне радове у „Филателисти“ и „Новој филателији“ потакнуо ме као дугогодишњег филателистичког публицисту, да у органу братског СФС предложим организацију филателистичког рада у свим републичким савезима и његову координацију тако, да буде од користи за југословенску филателију.

Ми имамо сада пет републиканских савеза, а бројчано смо порасли толико, да смо просто изненађени, колико нас има организованих. Три најјача савеза издају и своје листове без обзира на то, што је издавање часописа овакове врсте скончано с великим материјалним издацима. Док је напредовање филателије у ширину у досадањем темпу на око врло симпатично, приказали су нам инж. А. Петровић, Б. Мрђа и Д. Раичевић у својим критичким анализама и врло тешке негативне стране. И ако су они своја опажања темељили на приликама и појавама у Београду, није друга ситуација ни у Загребу и у Љубљани (прилике у Сарајеву и Скопљу нису ми поближе познате). Савезне управе морају предузети потребне мјере, да на вријеме сведу негативне појаве на минимум и тако очувају здраво језгро свог чланства. Вјерујем, да ће управама успјети, да ово деликатно питање ријеше на најбољи начин. Свакако би по мом мишљењу и ту требао јачи међусобни контакт.

Часописи имају задатак, да одгађају и правилно информирају читаоце у духу напредне филателије. Није доста сузбијати негативе и нефилателистичке елементе. Важније је у позитивном правцу одпојити оне, који у маркама не гледају пару и зараду, већ објект поучног и забавног спорта. То се међу осталим постижава и т. зв. истраживањем или проучавањем марака од умјетничког нацрта па све до њиховог свршетка у албуму. Умјетнички квалитет цртежа и његово политичко, социјално или просвјетно значење, техника тиска и израде, типичне и случајне погрешке, папир, боја, начин зупчања и гумирања, жигови итд., све су то елементи, из којих филателиста може и мора много научити. Ништа не смета, ако

пријатељ овог рада постане т. зв. специјални сабирач. Из праксе знам, да врло мали број специјалних сабирача постаје спекулант с маркама. Ако се поставимо само на час на материјалну базу, морамо утврдити ово: Нитко не губи толико код реализације специјалне збирке, колико специјални сабирач. Он за своју забаву и разоноду жртвује највише управо због тога, што је прави филателиста.

Наша три часописа, а уз њих филателистичке рубрике „Републике“ и „Товариша“ објелодањују много грађе и података за историју појединог издања марака. Тај материјал много користи садањим читаоцима, а омогућује писцима и уредницима каталога и приручника, да га у систематској и прегледној обради сачувају и каснијим генерацијама. Ту постоји више недостатака. Прави филателиста морао би читати све, што се пише и јавља. Претежан дио не може то чинити из простог разлога, што нема потребна средства да купује све едиције. Бројни сарадници јављају често у доброј вјери многе податке, који нису провјерени (н. пр. случај с типичним и случајним погрешкама тиска) или су стварно безначајни. Уредници су у тешкој ситуацији. Сами не стигну вршити провјеравање, јер немају ни времена ни материјала. А не могу у сваком случају одбијати уврштење, да у многима почетницима не убију вољу за даљњи рад.

Инж. Вернер дао је својом обрадом свима пријатељима наших франко марака с партизанским мотивима врло добар темељ за разумно специјализирање. Осим тога он је омогућио дискусију о измјенама и допунама. А како ћемо то извршити, кад се сви интересенти не могу упознати с његовом обрадом? Тако се дешава и с радовима других писаца, који пишу у „Новој филателији“ или у „Филателији“ о нашим маркама, дакле о подручју, које подједнако занима све филателисте у Југославији.

Предлажем зато да се у сваком савезу организира радна група за истраживање и проучавање југословенских марака. У сваком савезу има доста старих и младих чланова, који се баве или су приправни да се баве тим радом. Они могу да се

организују по подружницама или на други начин, који ће им омогућити што бољи међусобни контакт. Разумије се, да њихова организација не смије ништа мијењати на структури савезних организација. Средиште радне групе је у сједишту савеза. Поједина средишта радних група су у вези, упознавају се резултатима рада, измјењују мисли о свим начелним питањима обраде, о опсегу регистрања особина у каталозима и приручницима и достављају уредништвима часописа своје примјетбе и надопуне на изашле радове и т. д. Кад се ради о нашим маркама, треба и колективно судјеловање свих оних, који се баве истраживањем и проучавањем тих марака. А да се може лијепо и добро радити, свједочи нам радна група „Хрватског филателистичког друштва“ из Загреба. Колико ми је познато, то је до сада једина радна група ове врсте. Савезне и подружничке у-

праве морале би ријешити питање, како да радним групама омогуће читање свих наших листова. Осим тога морале би радне групе преузети бригу, да се у подружницама што чешће држе предавања из свих подручја филателије, а с нарочитим обзиром на ново уписане чланове; да на састанцима обавјешћују о садржини свих наших часописа и поведу дискусију о оном, што ти часописи објављују. На тај начин помогле би радне групе да недјељни састанци подружница добију потребну филателистичку садржину, која ће одгајати и поучити. Тиме ће много помоћи своје савезне управе у сузбијању негативних елемената и појава на састанцима. А помоћи ће и уредницима и писцима у њиховом раду. Заједничка сарадња радних група свих савеза зближити ће коначно све оне, који осјећају потребу, да се наша филателија ојача и учврсти и у унутрашњости своје организације.

АЛ. Ј. ПЕТРОВИЋ

УПУТИ У ФИЛАТЕЛИЈУ БОЈЕ

Један од најважнијих саставних делова марке јесте њена боја. Ни од једног другог саставног дела не зависи толико лепота марке као од боје. Од њеног правилног избора, од одређивања мешавине и јачине тона боје, од њене правилне употребе зависи утисак марке, који треба да изазове код гледаоца. И најлепши цртеж упропасти се рђаво изабраном и рђаво употребљеном бојом.

Код марака може се говорити о боји употребљеној за израду слике и о боји папира.

Папир је најчешће бео; али чисто бела боја папира не добија се природним путем, при изради, већ бељењем на разне начине. Природна боја папира има у извесној мери жућкаст или сивкаст тон. Папир у боји може бити обојен скроз или само са лица. Скроз обојен папир израђује се, кад се још при изради папира папирној маси дода потребна количина жељене боје и добро се размеша са осталим материјалом, од кога се папир израђује. Само са лица се папир боји накнадно т. ј. бојење се врши преко готовог папира.

За штампање марака и других поштанских вредносница употребљавају се разне

боје. Само за израду рељефног тиска не морају се боје употребљавати.

Боје, које се употребљавају за штампање марака, могу бити неорганске или органске; сем тога обе се ове групе могу поделити на природне и вештачке. Најстарије боје биле су природне: неорганске — минералне, земљане и металне, а органске — биљне и животињске. Неорганске боје добивају се из разних минерала и земље на разне начине: пречишћавањем, испирањем, препржавањем, млевењем, хемиским путевима и др. Органске боје се такође добијају разним путевима из животињских (ређе) и биљних (много чешће) сировина. Код вештачких боја заузимају прво место од органских материја стваране анилинске боје. Оне су уведене у употребу за штампање марака седамдесетих година прошлог столећа и од тада су природне боје скоро потпуно потиснуте из употребе.

За сваку врсту штампања (књиготисак, каменотисак, растер и др.) припремају се нарочите боје.

Боја мора бити пре употребе добро изрибана (иситњена у најситнији, једнакозрни прах). Ако се не уради тако, на сликама марака стварају се ситне тамне

мрље, које постају од крупнијих грудвица боје.

Да би се боје могле употребити за штампу, морају се мешати са разним уљима — фирнајсима. У изузетно ретким случајевима употребљавају се и водене боје т. ј. боје са водом и додатком неког лепка. И на количину уљаног додатка мора се обратити пажња, јер се при већем додатку поред обојених површина јављају по њиховом обиму на папиру масне ивице.

Услед неравномерне расподеле боје ваљцима за бојење преко штампарских плоча при штампању се јављају и марке разних тонова боја — тамнијих и отворенијих — у истом табаку.

Ако се на ваљак додаје сувише боје или сувише ретка боја, испуњавају се бојом и делови слика, који не треба да буду обојени, и тада се добијају замрљане слике; додаје ли се пак мање боје или сувише густа боја, добија се и т. зв. суви тисак.

Ретко се када употребљавају боје онако како се набављају — чисте, већ се мешају из више боја или, да би се добила отворенија боја, додаје се бела одн. за тамнију црна боја. И поред највеће пажње ипак се деси да размера мешања или довољност мешања не буду исти код свих употребљених количина; зато се добијају разни тонови — нијансе боја код марака израђених истом бојом, у истом издању. На овај начин настају нехотичне промене боја.

При избору боја врши се проба: да ли дотична боја добро одговара изабраној слици за марку, врсти штампања и папиру, као и да ли је постојана. Избор боја се врши и према сврси, којој је поштанска вредносница намењена. За међународни саобраћај одредио је Светски Пошт. Савез нарочите боје за најчешће употребљаване вредноснице: зелену за штампане ствари, црвену за поштанске карте и плаву за обична писма.

При штампању марака наилазимо и на погрешно употребљене боје. Оваке погрешке могу наступити у два случаја: кад се цела штампарска плоча премаже погрешном бојом или кад се у плочу погрешно уметне клише марке са другом вредношћу. У првом случају се добија цео табак марака са погрешном бојом и лакше га је спречити да не уђе у оптицај, док у другом, и ако само поједини комади, лакше продру у промет, јер теже падају у очи, а кад се приметите, избацују се или погрешни клишеји из плоче или погрешно одштампане марке из табака, — и замењују исправним.

Постојаност боја је врло различита и према њином пореклу и према спољним утицајима. Најпостојаније су минералне, а најосетљивије анилине боје. Спољни утицаји долазе од воде, бензина и др. течности, од светлости, од разних састојака у ваздуху и др. Има боја које се мање или више растварају у води, али ретка је боја марке, која ништа не бива оштећена од воде н. пр. при прању; ако не ништа више, а оно изгуби бар нешто од првобитног сјаја (свежине). У каталогима се већином скреће пажња на марке са бојом, која се раствара у води, а исто тако и кад бензин на њих штетно утиче, па се код ових не сме ни водознак истраживати помоћу бензина. — Многе се боје под утицајем, нарочито, сунчане светлости мењају; у најмањој мери од јасних постају мутне, од свежих јаких боја — бледе, али мењају се и потпуно, н. пр. од љубичасте постаје сива. — Хемиским путем се такође може боја потпуно променити. Овим се нарочито користе фалсификатори марака, који „израђују марке са оригиналним клишејима у другој боји“, „пробне отиске“ и др. — Још се боје могу променити под утицајем лепка или и при дугом стајању у депозима под утицајем ваздуха, нарочито влажног ваздуха. — Често се појављују марке са оксидисаном бојом. Ово се нарочито виђа код жутих боја, које садрже олова, а настаје под утицајем сумпор-водоника.

Због свега овога, као што смо раније казали, морају се пре дефинитивног решења вршити пробе са бојама с обзиром на њихову постојаност.

Разликовање боја, као и њихови називи, један је од најтежих проблема у филателији. Не могу се одредити ни приближно имена свих боја, које се добијају мешавином основних боја. Сваки и најмањи додаток друге боје изазива промену код боје с којом радимо. Па и иста боја, употребљена на већим пуним површинама изгледа друкша него на површинама састављеним од цртица или тачака; исто тако за разне врсте штампе (каменотисак, растер и др.) или на разним врстама папира изазива различан утисак. Исто тако иста боја изазива код разних лица, разних очију разне утиске, те јој разне особе дају и разна имена, јер их разне виде. За одређивање боја и њихових назива довијали су се људи, стручњаци за те ствари, на разне начине: не само описивањем, већ и табеларно, спектрално или у кругу поређаним бојама, разним збиркама са бојама поређаним на картонима у више тонова, — па се није дошло ни до каквог већег успеха у одређивању боја и њихових тонова, те ни до јединственог означавања њихових на-

жива у разним каталозима, нити има вероватноће да ће се икада моћи до тога доћи.

Једино што би требали наши филателисти за први почетак да раде то је, да за боје уводе наше народне називе. На томе се ради већ одавна, али се није постигао жељени успех, свакако због употребе страних каталога на првом месту, а затим због недовољне енергије да

избацују стране називе и да мењају оно што су научили из страних каталога. Врло често код врло лепих наших назива употребљавамо стране, највише немачке називе боја, па и њих често изопачене. Против тога се треба борити и филателистички савези треба да приме на себе ту дужност, да упућују своје чланове да избацују из употребе стране изразе свуда, где иммо своје.

СТЕВАН ВУЈКОВ

ХЕМИЈА И ФИЛАТЕЛИЈА

Какву везу има хемија са филателијом, то најбоље знају сами филателисти. Са хемиским процесима почиње, па се са њима и завршава израда марака.

За израду папира од целулозе потребан је читав низ хемиских процеса. У фабрикацији папира може се употребити сем дрвета обична, у практичном животу већ неупотребљива крпа. И за претварање крпе у папир такође је потребан низ хемиских процеса. Међутим, овом напису није сврха да говори о преради старих крпа и дрвета у папир, већ о преради готовог папира у марке; значи сврха му је да у кратким цртама покаже технику штампања марака, и то технику која је најчешће заступљена и која се највише налази у употреби. А сем тога још пар случајева практичне примене хемије у филателији.

Као један од најстаријих начина штампања марака сматра се **литографија** или штампање помоћу камена — **каменотисак**. Овај начин је пронашао А. Сенефелдер у Минхену. Тај је начин у правом смислу хемиско штампање, а састоји се у томе, што се узимају плоче солenhoфског шкриљца, на коме се даље ради до готове марке. Солenhoфски шкриљац је кречњак са врло ситним шупљикама, што је баш и добро, јер лако може примати воду и маст. Штампарска боја, која се употребљава за штампање марака, у главном се састоји од фирнајса, ланеног уља и чађи. Када се на углачану литографску плочу изради цртеж марке помоћу штампарске боје, боја ће продрети у шупљике камена и тим изградити места, која трајно примају боју и штампају. Да би места, која не служе штампању, остала чиста, необојена, плоча се мора превући воденим раствором гумиарабике, којој је додато нешто азотне киселине. Раствор гумиарабике продире у камену плочу

овуда, где нема боје, јер се боја, која се налази на плочи ради штампања марака, не меша са раствором гумиарабиком. Дејством азотне киселине гради се на местима, која ће се штампати — кречни сапун, који се при раду кваси, а на местима која су чиста и не штампају се, ствара се базна калцискогумена со, која је нерастворљива, али има особину задржавања воде. Ако се сада, пошто се сувишна гумарабика спере, премаже камена плоча штампарском бојом помоћу ваљка, боју ће примати само цртеж, а не и навлажени делови плоче. Зато се при штампању камена плоча мора непрестано влажити.

Сенефелдер је још покушао да место камена употребити цинк, али тај начин штампања, који се назива **цинкографија**, усавршен је тек доцније. У новије време употребљава се место цинка лим од алуминијума и тај се начин штампања назива **алграфија**. И овај начин штампања није ништа мање интересантан од каменотиска. Поред ова два начина штампања најлакше још и на друге, као бакротисак, челикотисак и офсет штампу. Код офсет штампе карактеристично је то, што се слика марке преноси са цинканог на гумени ваљак, па тек са њега на папир. — Толико о примени хемије у штампању.

Мора се признати, када неко од нас види неку марку у ружичастој боји, а зна да је та марка жуте боје, да ће бити изненађен и зачуђен. — Прва мисао је да је то неки специјалитет настао грешком при штампању, које филателисти веома цене. Марка, која је стварно тако погрешно отштампана у другој боји, претставља скупocen филателистички објекат. Али, поред тих ретких, случајних грешака при штампању, постоје такве „грешке“ изазване вештачким путем. Промене боја изазване вештачким путем, ако се та промена нарочито не назначи, него намерно

прикрије, сматра се криминалним деликтом. Скидање жигова са марака и промену боја ради злоупотребе врше у главном несавесни трговци и безобзирни спекуланти.

Запрљане марке се чисте водониковим пероксидом, хиперманганом и лимуновом киселином. Боја мастиљаве оловке, ако је марка њом замрљана, чисти се разређеном сумпорном киселином. Ово чишћење се врши на овај начин: марка се накваси водом и онда се места, која су исписана мастиљавом оловком премажу разблаженом (10%) сумпорном киселином и после краћег времена преко марке се метне чист сув упијач. Ово се мора неколико пута поновити, док се не добије жељена чистоћа марке. Када је нестао траг мастиљаве оловке, треба преко марке неколико пута прећи обичном меком гумом за брисање. Овај начин је нарочито омиљен код филателиста аматера, јер је јевтин, једноставан и прилично сигуран. Насупрот овом једноставном начину служе у исте сврхе разне скупочене тинктуре, чији се хемиски састав љубоморно крије. Таквим тинктурама служе се трговци, јер су много сигурније, али зато и знатно скупље. У главном, може се закључити да се за чишћење марака употребљавају

разна хемиска једињења, која нагризају, али не у толикој мери, да би оштетила или уништила марку зато се и узима разблажена сумпорна киселина, или једињења која растварају поглавито уља.

Разна хемиска једињења утичу и на промену боја марака. До данас се већ стекло извесно искуство у претварању на маркама једне боје у другу. Применом тих хемикалија данас се могу мењати ове боје:

Зелена у смеђу, љубичасту, жуту и плаву.

Плава у љубичасту, смеђу, наранџасту и жуту.

Ултрамаринска у смеђу, жуту и сиву. Карминаста у смеђу, наранџасту и сиву.

Ружичаста у смеђу, наранџасту и сиву. Црвена у смеђу, ружичасту, жуту, зелену и сиву.

Наранџаста исто као и црвена.

Жута исто као и црвена.

Начини штампања марака, чишћење марака и промена боја само су пар примера примене хемије у филателији, док би се о хемији у филателији, од почетка до завршетка марке, могло много и опширно писати.

НЕИСКОРИШЋЕНЕ МОГУЋНОСТИ КОД НАС ЗА ФИЛАТЕЛИЈУ

Читали смо у дневној штампи већ неколико пута да путнички авиони Југословенског аеро-транспорта (ЈАТ-а) обављају посебне специјалне летове у иностранство. Ови летови вршени су до сада у разне земље.

За филателисте је у овим летовима пропуштена прилика да је искористе. Могло се а и требало се је одмах по објављивању овакових посебних летова, приступити изради одговарајуће куверте за први лет. Сабирање овакових куверти омиљено је у читавом свету и свуда се поклања одговарајућа пажња.

Спомен куверте за овакове летове и мале би и велики пропагандни значај. Може се утиснути и линија лета са датумом, поред пригодног текста. Ништа снажније не би требало да делује, него приказивање постигнутих и остварених резултата, а на овај начин постигао би се циљ, да се и иностранство упозна са напретком и успесима који су код нас постигнути и остварени.

Франкирањем овакових куверата маркама за авионски саобраћај и употребом специјалног пригодног жига само би повећала вредност и значај овакових летова.

На тај начин створиле би се тражене вредности у филателији.

Друга могућност коју још чешће пропуштамо, састоји се у употреби пригодних жигова у поштанском саобраћају.

Обично се за употребу пригодних жигова сазна по завршеној употреби, а ретко за време његове употребе.

Када би се увела пракса да се претходно објави и време употребе пригодног жига, са назнаком места и поште која ће га употребљавати, имали би филателистички савези времена, да у сарадњи са месним властима припреме и одговарајуће спомен куверте са пригодним текстом.

Сабирање пригодних жигова, поготово на специјалним кувертама представља исто тако омиљено и широко поље сакупљања,

Верујем да би у овим случајевима филателистички савези или подружнице, ишле у сусрет осталим филателистима у погледу њихових потреба и жеља, да им набаве и експедују тражени број куверата.

На овај начин специјални жигови добили би шири публицитет и послужили би сврси за коју се издају. По себи се разуме да се код пригодних жигова мора водити рачуна о њиховој величини, јасноћи отиска и да отисак представља складну целину и да је јасан и читак.

Сматрам да би се ова примена најбоље могла решити, када би спровођење оба предлога преузео Биро за филате-

лију при Министарству пошта ФНРЈ, односно предузеће „Југофилателија“, јер имају веће могућности и боље услове за остварење истих.

Наша филателија би само овим добила у свом значају и њен углед би у многоне порастао, јер би се пригодним текстом само подигао значај и ефекат спомен жига или куверте. Верујем да би наши филателисти са симпатијама примили ове новине. Као доказ служи постигнути резултат са пригодном кувертом и жигом „10 година Планице“ који је и у иностранству оцењен као успео и укусан.

Инж. Р. Петровић

ИСПИТИВАЧКИ И ГАРАНТНИ ЗНАЦИ

(По Михеловом каталогу за 1950 г.)

За сваког филателисту важно је да познаје значај различитих положаја испитивачких знакова испитивача поштанских марака и гарантне знаке трговина с маркама. Према објавама трговачких и сакупљачких организација, као и Међународног савеза трговаца са поштанским вредносницама ови знаци стављају се на следећи начин:

I Основни положаји знакова испитивача (жигова са именом) код разних врста:

Реч ЗНАК у сликама означава места и положај жига са именом (испитивачког или гарантног знака).

II Нарочити положаји

а) Марке са SPECIMEN, MUSTER и др., неиздате марке, пробни отисци, есеји добијају испитивачев знак у средини доње ивице марке.

б) Оштећене марке добијају, према степену оштећења, испитивачев знак (држећи се напред описаних основних положаја) више удаљен (на више померен) од основне линије марке.

III Додатни или нарочити испитивачки знаци.

а) За тешке специјалне области, као на пр. Сарску област (сарски претисак) могу бити стављани и други додатни знаци за ознаку одређених типова итд. Али ипак мора увек да буде стављено име испитивача према горе наведеним положајима.

б) Репариране марке означавају се стављањем знака 1) или „гер.“ у вези са

испитивачевим знаком. Код јако репарираних марака треба знак удвојити.

Накнадно гумиране марке добијају ознаку 1) са додатком G.

в) Марке са жигом непоштанским (фискалним) морају имати испитивачев знак са додатком 2) (уз знак са именом).

г) Марке, које су жигосане оригиналним, али антедатираним жигом после повлачења из течаја или званичним, нарочито приправљеним (фантазиским) жигом (на пр. код Лабуана, Св. Јелене итд.) морају бити означене знаком 4).

д) Са одстрањеним знаком пером треба ставити знак 3). Код одстрањеног знака пером не сме се стављати знак са именом.

ђ) Сигурно фалсификоване марке треба да добију у средини полеђине марке знаке FALSCH и испитивачев знак.

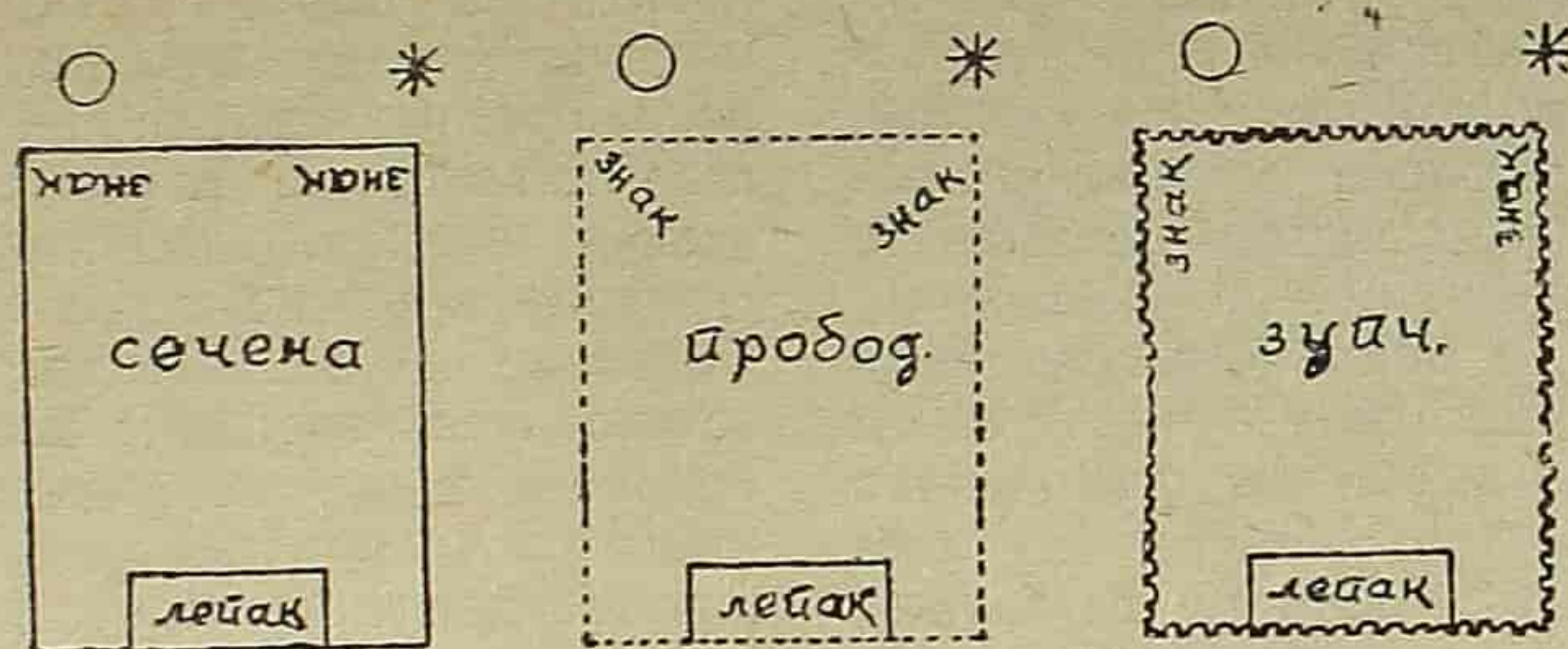
е) Новотисци треба да буду означени знаком 5) за званичне новотиске и Neudr. за приватне новотиске.

Накнадни тисци (али само званични) означавају се знаком NACHDR.

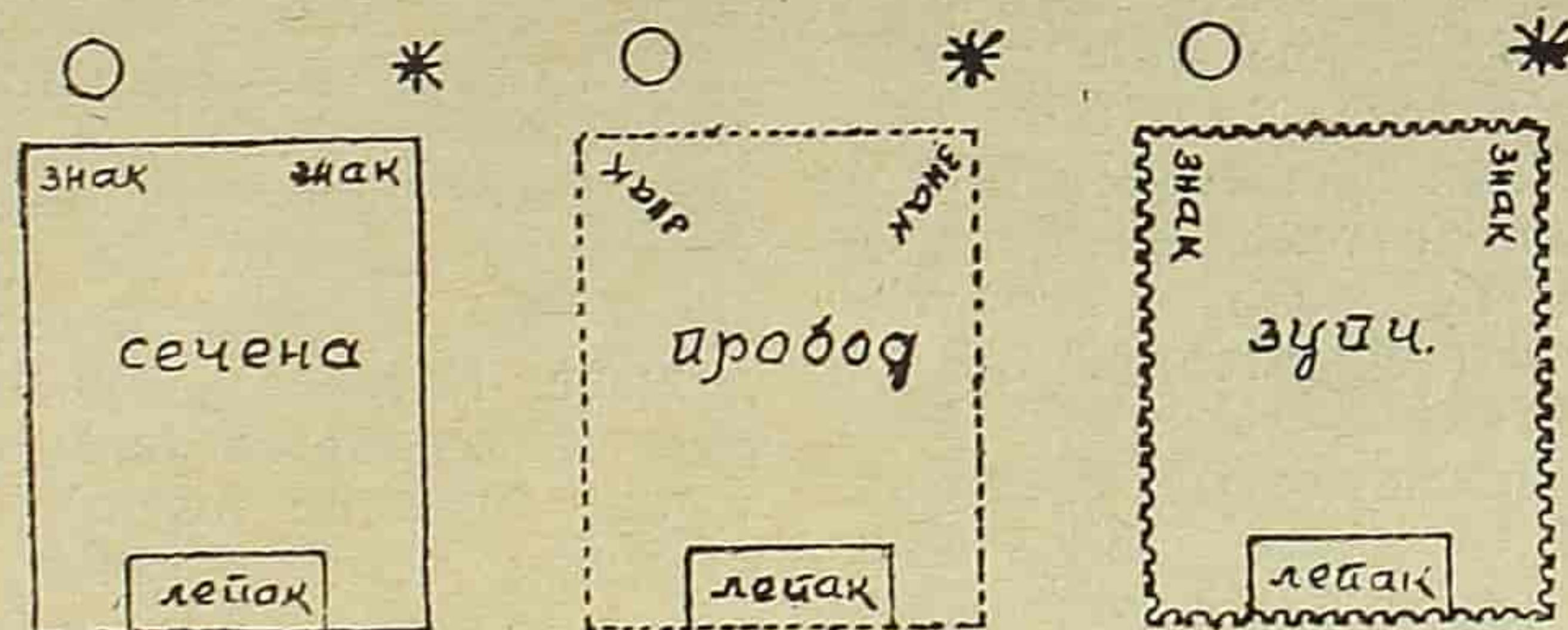
IV Стављање и облик испитивачког знака.

Испитивачев знак мора бити стављен у напред показаним положајима и начинима од свих признатих испитивача.

Као испитивачки знаци (жиг са именом) биће признати само они жигови, који садрже цело име и који су у своје извођењу осигурани од патворина. Гумени жигови не могу бити употребљавани

А - Без иреџиска

Б - Са иреџиском

○ код жиџосаних * код нежиџосаних

- 1) ④ 2) ⊗ 3) ∅ 4) ⊙ 5) ND!

као испитивачки знаци (жигови са именом).

Монограмски жигови или жигови са знаком неће бити признати као испитивачки знаци.

V Монограмски жигови.

Монограмски жигови важе просто као ознаке својине и не подлеже никаквим прописима; они не могу бити сматрани ни као испитивачки, нити као гарантни знаци.

VI Гарантни знаци трговина с маркама.

У основи гарантни знаци фирма морају се разликовати од испитивачких знакова.

Гарантни знаци фирма стављају се у истим положајима и на исти начин, као што је прописано и за испитивачке знаке.

Из текста или садржине жига мора бити јасно да се ради о гарантном жигу фирме.

С. ОСТОЈИЋ

МИХЕЛОВ КАТАЛОГ ЗА 1950 ГОДИНУ

Чињеница је да су поједини ценовници, а касније и каталози поштанских марака, у многоструком помоћу развоју филателије. Каталози су, нарочито, омогућили систематско сакупљање марака и, што је за многе филателисте можда најглавније, помогли да се оствари и упрости међусобна размена на међународној основи. Исто тако они су помогли филателистима да се донекле и ближе упознају са појединим издањима марака у погледу њихове врсте, намене, повода за издавање, на-

чина штампања и т. д. Кажемо донекле ради тога, што већина каталога о томе у опште не води, или не води довољно рачуна. Оно што је код већине њих главно, то је комерцијална страна, односно обрада цена марака. И, наравно, када су у питању цене, онда се води рачуна једино о интересима великих трговачких кућа, које су и данас, у већини случајева, издавачи појединих каталога. Опште је позната ствар да марке, које поједине трговачке куће — издавачи поседују у већим,

често пута намерно откупљеним количинама, по њиховим каталозима престављају нереално високу вредност и, обратно, ако што немају, и треба да купују, котирају по несразмерно ниским ценама. На овај начин на тржиштима се формирају неуједначене цене, а међу филателистима ствара забуна и пометња. Поред овога овако вештачко и несолидно формирање цена ствара велике тешкоће, готово онемогућава међународну размену са маркама, и на тај начин на аматерску филателију утиче врло штетно. Као што лепо каже Драган Новак, наш познати филателистички стручњак, о светској организацији филателиста, која још није успела „да сама издаје каталоге, који би водили рачуна о потребама филателиста и који би били уређивани тако, да одговарају сабираче, а да не праве од њих трговце и спекуланте“ („Филателија“ бр. 12 из 1949 г.).

Можда једини изузетак од светских познатих каталога, у много чему, чини Михел-каталог. Ти изузеци, у првом реду, односе се на ближе податке о маркама: повод издавања, ближа ознака врсте марака, начин штампања и зупчања и др., што ће филателистима користити за бољу оријентацију и сналажење у разликовању појединих издања.

Ми ћемо у овом напису покушати да укратко и на прескок читаоцима „Филателисте“ прикажемо Михелов каталог европских марака за 1950 годину, који смо примили пре извесног времена.

Ова, 1950 година, јубиларна је година за Михелов каталог. Наиме, навршило се 40 година од како је, 1910 године, први пут изашао Михелов каталог. Од тога доба, и по форми, и по садржини, каталог је претрпео знатне измене. Пре свега формат и спољна опрема каталога остала је иста као она од прошле 1949 године. Међутим и тај формат, и спољни изглед отступају много од ранијег, већ годинама употребљаваног формата, који је сада знатно шири и дужи и по изгледу потсећа на Скотов каталог. На корицама нема више лабуда, заштитног знака Шваненберговог албума за марке. У место свега тога на корицама је, наравно златним словима, исписано име каталога, година издања, назив континента чије су марке обрађене; у нашем случају то су марке европских земаља, и име издавача Еугена Берлина, чије је сада седиште у Каселдорфу код Кулмбаха у Баварској. Годинама имао је Михелов каталог корице плаве боје, док је сада и у томе отступљено, па су корице за ову годину црвене боје. Измењено је и време издавања: у место у септембру, каталог из-

лази у децембру. На тај начин каталог је потпунији од многих других, који, махом, излазе већ у септембру. За сада је изашао каталог за Европу, али се очекује ускоро и специјалан каталог за Немачку (у фебруару ове године) и, после дугогодишње паузе, каталог за прекоморске земље. Овај треба да изађе у две свеске, такође у току ове године. Осим тога додаци каталогу треба, у току године, да изврше допуне и корекције издања и цена (у свему 6 свезака).

У каталогу је извршена нова групација и нумерација марака појединих земаља. Пре свега каталог не почиње, као 1943 г. са Немачком, под којим су именом биле унесене и марке Аустрије, па окупиране Чешке под новим називом „Чешка и Моравска“, док су Словачка и Н. Д. Х. биле онда „самосталне“ „независне“ државе. Каталог је уређен по азбучном реду и почиње са Јегејским отоцима (немачки *Ägäische Inseln*). Да је остао доследан у томе, каталог би много добио у прегледности. Али, било је одступања, често пута и необјашњивих. Н. пр. Трст се налази код слова Т, али само од 1947 г. Ту је извршена подела на зону А и В, док су ранија издања за зону А учвршћена код Италије, а под насловом „Издања савезничке војне управе“, дотле су марке зоне В припојене Југославији као „Издања за Истру и Словеначко Приморје“. Ту је Михел учинио грешку, јер није водио рачуна о издању за Пулу, где је, додуше, било припремљено издање од 19 разних вредности, али је В. У. Ј. А. својом наредбом бр. 199 од 25-IV-1946 г. изрично признала франкатурну вредност само за четири марке (Михел бр. 34—37, Цумштајн бр. 16—19); док је за марке бр. 1—15 Цумштајн навео да нису службено признате, Михел и те марке сматра као редовно и службено издате.

Друга новина каталога је да поједина издања марака нису одвојена једна од других, н. пр. авионске и експресне. Самим тим оне више немају посебне бројеве, али се авионске разликују од франко марака тиме што изнад бројева, који иду хронолошким редом, имају малу, неупадљиву силуету авиона. На овај начин марке су изложене према времену њиховог издавања.

Не можемо опширније говорити о обради марака појединих земаља, јер за то треба много простора, али ћемо укратко изложити обраду код наше државе.

Нас, наравно, највише интересује како је Михел обрадио наше марке. И ту су извршене многе допуне и измене. Босна и Херцеговина прерађена је по Адолфу

Пасеру, Коловом приручнику југословенских (код Михела хрватских) земаља и Приручнику, св. I Босна и Херцеговина, који издаје Филат. Савез Хрватске.

Марке кнежевине и краљевине Србије прерађене су у главном по Е. Дероку. Уведене су многе допуне и нова објашњења и, у већини случајева, исправљене раније грешке. Марке су добиле нове каталожке бројеве. Раније кнежевина и краљевина имале су, без порто-марака 164 бројева, сада свега 144. Као и некада, каталог се у излагању не држи хронолошког реда, како су марке излазиле, већ почиње франко-маркама са ликом кнеза Михаила од 10, 20 и 40 пара, штампаним у Бечу (бр. 1—3). Раније, све до 1943 године, по Михелу су прво биле изашле — под 2. XI. 1866. — марке од 20 и 40 пара на обичном папиру, па после вредности од 10, 20 и 40 пара на танком папиру, све штампане у Београду. Међутим, сада је то исправљено и у објашњењу наведено: да су у току 1866-67 прво штампане марке на танком папиру, а нешто касније, 1868 г., вредности на 20 и 40 пара на обичном папиру (бр. 4—6 под х и у). После ових долазе марке за новине са грбом кнежевине Србије (бр. 7 и 8), које су, с обзиром да су то прве поштанске марке Србије, требале да носе бројеве 1 и 2. Раније су бројеве 7 и 8 носиле зупчане марке од 1 и 2 паре са ликом кнеза Михаила; сада, међутим, носе бр. 9 и 10 и то под А зупчане, а под В незупчане. И код њих су извршене исправке датума издања, који су били погрешни. У објашњењима код марака са ликом Кн. Михаила и грбом кн. Србије наведена су и њихова штампања, н. пр. код ових последњих сва три код вредности од 1 паре и оба штампања код вредности од 2 паре. Код 1 паре вели да постоје 8, а код 2 паре 4 типа, али не даје ближе објашњење. Ту су и датуми докле су марке биле у употреби и друге примедбе потребне за правилну оцену ових марака.

Издања са ликом кнеза Милана, са свима штампањима, остала су, у главном, као што су и била.

Датум 10. VIII. 1873., као дан издања новинске марке од 1 паре жуте III. штампања, незупчане (бр. 19) и марке од 2 паре црне, такође незупчане, I. и II. штампања (бр. 20) и ако попрешан, остао је у каталогу. Међутим, марке од 1 паре III. накладе и марке од 2 паре I. накладе, штампане су у Београду негде у међувремену од друге половине фебруара до 1 јуна 1873., када су марке од 2 паре I. накладе и пуштене у течај, а марке од 2 паре друге и последње накладе штам-

пане су тек крајем 1878 године. Каталог, који ужива светски глас, не би смеле већ читав низ година да се провлаче овако грубе грешке.

Провизорна издања од 1900 и 1901 г. — 10 на 20 пара и 15 пара на 1 д. — допуњена су и то за марке од 10 пара клиширана су сва три типа, а за оне од 15 пара само три, и ако, у ствари, постоје четири типа претисака.

Издање од 1903 г., т. зв. „прбуше“ допуњено је такође са разним особеностима штампања.

За јубиларно издање од 8. (21) IX. 1904. наведено је да је издато поводом стогодишњице династије Карађорђевића, док је стварни повод била прослава стогодишњице устанка под Карађорђом и почетка борбе за ослобођење од Турака.

Отисак клишеја жига „POSTES SERBES“ потпуно је неуспео и по форми нема сличности са оригиналом.

Сва три штампања т. зв. крфског издања из 1918-20 г. носе једне исте бројеве — 137—144 са римским бројевима I—III, и нешто су боље обрађене него раније.

Толико, укратко, о маркама Србије!

Раније је Михел посебно доносио увеличане клишеје разних претисака код провизорних издања, а тога сада нема. Претисци се налазе на маркама и, на жалост, нису увек јасни и уочљиви.

Марке старе Југославије нису претрпеле неке корените измене. Код регионалних издања највише је промена унето код издања за Словенију. Наравно и код марака старе Југославије поткрале су се разне грешке. Да наведемо једну од њих код издања позодом II балканског конгреса за заштиту деце, — добротворно издање марака у корист Југосл. лиге за заштиту деце са претиском »SALVATE PARVULOS«, где је Михел навео да је штампано 100.000 серија, од чега је 70.000 спаљено, док је у ствари било продато 76.115 комплетних серија, а остатак био комисијски спаљен 1938 г.

Марке окупационих издања Михел је разбацио према азбучном реду. Тако, имамо посебно марке за Ријеку-Купу, посебно за Словенију и Љубљану, бив. Н. Д. Х. и Котор. Овде је Михел репродуковао неке франко и авионске марке издања 1945 г. (у рајхспфенизима) са разним сликама почев од географске карте, Ловћена, цркве Св. Трипуна у Котору до фигура у народним ношњама, које, ништа мање, котира са 120 марака. Остали недостаци већ су регистровани у „Филателисти“ (бр. 2 од 1949. г.) и запребачкој „Филателији“ (бр. 12 од 1949 г.) и они су, у главном, пренети у каталог за 1950 г.

Све ове погрешке толико нас не чуде, колико она, да још увек постоји као специјалан испитивач марака за Хрватску, Међумурје и Прекомурје давно већ покојни Вилим Грегорчић!

И овакав какав је, Михелов каталог је бољи, прегледнији и потпунији од многих каталога, који су, у ствари, више ценовници марака него ли прави каталози.

Што се тиче цена, Михел је, као и у каталогу за 1949 годину за основицу вредности узео „михел“-марку. У уводу каталога наведено је да ће у „додацима“ донети релацију михел-марке према валутама појединих земаља, водећи рачуна о просечним ценама формираним на светском тржишту. Када смо код цена марака, морамо напоменути да је Михел пот-

пуно необавештен о вредности појединих наших марака. Н. пр. Михел котира Македонију свега са 5 марака, од којих 3 м. отпада на вредност од 12,— дин. Авионску Македонију котира исто тако 5,— мар. И „УПА“ серију такође котира 5,— м., од којих вредност од 3,— д. котира само 75 пф. Са овом серијом закључене су марке ФНРЈ у каталогу.

Недостаји каталога, који нас интересују верујемо да ће се временом исправити, пошто и издавач у предговору каталога моли да му се помогне са исправкама и предлозима. О овоме би требало да поведу рачуна поједини савези филателиста, а кад буде основан, у догледно време, Савез филателиста Југославије, ово треба да му буде једна од главних брига.

KROZ FILATELISTIČKI SVET

Uticaj gume na papir

U Švedskom filatelističkom savezu organizirana je nakon predavanja urednika Sahlina komisija od pet osoba, da ispita štetno djelovanje gume na papir i donese potrebne predloge. Sahlin je u svom predavanju pokazao arak porto marke stare Jugoslavije iz 1919 godine (ljublanski kamenotisak), koji se zbog uticaja gume raspao po dužini trka; osim toga pokazao je arak švedske franko marke po 10 oere iz 1891 god., u kojem je papir zbog gume postao toliko opor i krhak, da se smije samo vrlo oprezno dodirnuti da se ne raspadne. Sahlin je na temelju svojih opažanja došao do zaključka da će se morati odstraniti guma s naleđa

mnogih starih neponištenih maraka kao i sa maraka, koje su u prvom ili drugom svetskom ratu gumirane ratnom gumom. Ovo treba da zapamte obožavaoci gume! (Iz »Filateliје«)

ZBIRKE NAŠIH MARAKA NA IZLOŽBI U BRISLU

Na međunarodnoj filat. izložbi »BEPI-TEC« u Bruxellesu bili su vrlo slabo zastupljeni izlošci maraka jugoslovenskih zemalja. U popisu nagrađenih čitamo, da je primila srebrnu medalju Mm eMatzen-Flederns za zbirku Srbije, a diplomu Enna Kaj za zbirku Bosne i Hercegovine. (Iz »Filateliје«)

NAŠE MARKE

MARKE CRVENOG KRSTA ZA SLOBODNU TERITORIJU TRSTA

Rešenjem Ministarstva pošta br. 3132 od 2 II 1950 preštampane su doplatne franko i porto marke Crvenog Krsta FNRJ od 1949 godine sa tekstom »VUJA — S. T. T.« u crnoj boji. Veličina izdanja: 40.000 komada franko maraka i 30.000 kom. porto-maraka. Inspektorat p. t. t. u Kopru pušće ove marke u tečaj za vreme nedelje Crv. Krsta na Slobodnoj teritoriji Trsta Vojne Uprave J. A.

PRIGODNE MARKE ZA 1 MAI 1950

Po rešenju Ministarstva pošta br. 6595 od 2 III 1950 pušće se na dan 30 aprila 1950 u promet prigodne franko marke povodom proslave 1 maja 1950.

Jedna serija ovih maraka sastoji se iz 4 vrednosti 3,— d. crvena, 5,— d. plava, 10,— d. smeđa i 12,— d. siva.

Na ovim markama je slika maršala Tita po crtežu Tanasija Krnjajića, gravena iz Beograda, koji je ujedno izgravirao marku na bakru za dubotisak.

Natpisi na markama u horizontalnim redovima: u vrhu marke iznad slike „ФНРЈ ЈУГОСЛАВИЈА“, a dole ispod slike »FNRJ JUGOSLAVIJA«, a u okviru same slike, iznad maršalove glave u belim slovima na osnovu u boji »1 MAJ 1950«. Natpisi su na svima vrednostima isti.

(Marke se štampaju u Zavodu za izradu novčanica Nar. banke FNRJ u Beogradu u dubokotisku. Oblik marke uspravni pravougaonik, a veličina slike 21/29 mm. Zupčanje češljasto. Guma bela.

Ovo izdanje prigodnih maraka biće u prodaji po svim većim poštama u zemlji do utroška, a za frankovanje važiće neograničeno, odn. do donošenja rešenja o njihovom povlačenju iz tečaja.

Veličina izdanja nije nam poznata.

A. P.

PREOKRENUT PRETISAK KOD VREDNOSTI 3/12 DIN.

Kod vrednosti od 3 na 12 din. provizornog izdanja sa promenjenom vrednošću na službenim markama nađena je marka sa preokrenutim pretiskom, koju nam je pokazao član podružnice Beograd, Ljubivoje Ilić. Ova marka je, pored ostalih, upotrebljena za frankaturu jednog preporučenog pisma, koje je poslato iz Zaječara, na kojoj je pošti svakako ta marka bila i kupljena. Poštanski žig na pismu nosi datum 8-III-1950, što znači da je predana i upotrebljena posle dužeg vremena od dana njenog puštanja u tečaj. Ima više pretpostavki kako je došlo do preokretanja pretiska, ali je najverovatnija ta, da je prilikom umetanja maraka u već načeti tabak ova marka umetnuta u preokrenutom položaju. Nalaz još jednog ovakog primerka nije do danas utvrđen.

B. M.

PREOKRENUT PRETISAK NA ZELENOJ MARCI OD 1,— DIN.

Jovan Manojlović iz Pančeva našao je pretisak preokrenut na zelenoj marci od 1,— din. iz poslednje serije franko-maraka

sa pretiscima. Prikazao je i neupotrebljene, a i jednu upotrebljenu na pošti u Kovačici.

JAKO POMEREN PRETISAK NA MARCI OD 1,— DIN.

Jovan Manojlović, član Podružnice u Pančevu, prikazao je marke blede-nerandžasto-smeđe boje sa jako pomerenim pretiskom — sa vertikalnim delom natpisa pomerenim blizu polovine slike; krajnje slovo »A« od pretiska »JUGOSLAVIJA« uvek

prelazi na susednu marku, a na desnom krajnjem redu maraka na beli rub tabaka; na prvom vertikalnom redu maraka sa leve strane tabaka toga »A« od prethodnog pretiska nema, niti ga može biti. Vertikalni redovi zupčanja uvek idu preko pretposlednjeg slova »J« u »JUGOSLAVIJA«.

НЕПОТПУНЕ СЛИКЕ МАРКЕ ОД 3 ДИН. ИЗ РЕДОВНЕ СЕРИЈЕ

Петар Свирчевић из Бечеја дао нам је за приказ једну марку од 3,— д. црвену са сликом Јајца са водопадом, на којој има више замрљаних места, тако да је слика непотпуна: у речи „ДЕМОКРАТ-

СКА“ нема претпоследњег слова „К“; „Л“ у „ЈУГОСЛАВИЈА“ нема десну половину; али, главно је, да од прада и водопада нема читавих делова, тако да је н. пр. водопад претстављен са неколико црта, а од прада нема н. пр. куле на левој страни.

МРЉЕ НА СЛИЦИ ПАРТИЗАНКЕ ОД 2,50 Д. НЕРАНЦАСТЕ БОЈЕ

Петар Свирчевић, члан подružнице Бечеј приказао нам је три марке од 2,50 д. неранцасте боје са сликом партизанке:

1) Један комад, у коме у горњем реду горњег натписа у речи „ДЕМОКРАТСКА“ недостаје слово „С“.

2) Други примерак, у коме у истој речи недостају слова „О“ и „Р“.

3) Трећи примерак, на коме су сви натписи потпуно читљиви, али је слика партизанке врло јако замрљана, тако да слика и не личи више на партизанку.

МАРКА ОД 4,— Д. ПЛАВА СА СЛИКОМ МАРШАЛА ТИТА СА БЕЛОМ МРЉОМ

Петар Свирчевић из Бечеја ставио нам је на расположење једну марку од 4,— дин. плаву маршала Тита из редовне серије марака која је у течају, на којој је

код ознаке вредности једна бела мрља у луку окренутом према белом рубу марке, а повлачи се између 4 и руба слова „Д“ и „Д“ у монетарним ознакама.

ОТИСАК ПРЕТИСКА НА ЛИЦУ МАРАКА ОД 3,— Д.

На маркама последњег провизорног издања од 3,— дин. лиласто-црвене боје са претиском нашао је члан подружнице Београд Стошић отисак (Abklatsch) на

лицу марке од претиска. Отисак претиска у ћирилици је изнад претиска на белом рубу марке и прилично је видљив; отисак претиска у латиници је, наравно, такође изнад претиска, на слици марке, али врло слабо видљив.

ПОМЕРЕН ПРЕТИСАК НА МАРЦИ ОД 1+1 ДИН. ИЗ СЕРИЈЕ „ЗА НАШУ ДЕЦУ“ ЗА 1938 ГОДИНУ

Код овог добротворног издања израђеног од претходног добротворног издања додатком претиска „SALVATE PARVULOS“, требало би да је на марци 1+1 д. претисака у горњем десном углу; међутим, на примерку, који нам је предложио друг Д. Раичевић, претисак је померен преко детиње косе изнад лица.

ОТИСАК НА ПОЛЕЋИНИ МАРКЕ ОД 3/8

Један друг дао нам је на приказ једну провизорну марку, која има врло јасан отисак у смеђој боји на полећини. Недостаје доњи леви део слике.

НАБОРИ НА АВИОНСКИМ СЛИКАМА

Члан Савеза Душан Лазаревић из Т. Ужица, послао нам је ради приказа две авионске марке од 2,— д. са наборима, који иду у вертикалном правцу: на једној полази иза слова „В“ у горњем натпису „Југославија“, а завршава се по среди слова „S“ у имену латиницом; на другој полази из горњег десног угла слике, а за-

вршава се преко последњег слова „а“ у доњем имену државе исписаном латиницом.

Негативан отисак ФНР ЈУГОСЛАВИЈА на провизорној марки од 2.— дин. зелене боје.

Друг М. Вернер из Новог Сада доставио нам је водораван пар марке од 2.— дин. зелене боје са претиском ФНР ЈУГОСЛАВИЈА, на којем је на једној марки са полеђине јасан негативан отисак, док друга марка нема тог отиска (види слику). — Како нам друг Вернер јавља

ради се о првој марки у табаку од 100 комада — који је једини био комад са „обкљачом“ — а што се може протумачити само на тај начин да је у маркарници код прештампавања са претиском ФНР ЈУГОСЛАВИЈА са претходног табака вађена прва марка због неког недостатка, те је претискивање извршено пре него што је улепљена друга марка наместо извађене. — Тако је претисак намењен за прву марку отиснут на празан ваљак, са којег је као јасан негативан отисак пренет на следећи табак из којег је вађен овај пар са приказаним специјалитетом.

М. В.

ПРОВИЗОРНИ ЖИГ ПОШТЕ ЧЕЛИЋ

Челић лежи на путу Тузла—Брчко. У прво време оснутка поште употребљаван је једноредан жиг у латиници вел. 26,5 7 мм. (одн. 26,5 12 мм.) у црној боји. Време употребе: први месеци 1946 г.

Б. Н.

Naši prigodni žigovi

RATEČE-PLANICA

Rešenjem Ministarstva pošta br. 6515 od 2 III 1950, povodom smučarskog takmičenja na Planici, koje je ove godine održano od 12 do 19 februara, odobrena je na ispostavi na Planici upotreba prigodnog žiga za

vreme medunarodnog smučarskog takmičenja. Žig je okrugao, jednokružan, promera 31 mm, sa natpisom u gornjem delu kruga MEDNARODNI SMUČARSKI TEDEN, a u donjem RATEČE-PLANICA. Gornji i donji deo natpisa rastavljeni su zvezdicama. Sredinom žiga, u jednom horizontalnom redu nalazi se datum. Žig je bio upotrebljavan od 12 do 19 III 1950 zaključno.

В. М.

ZAGREB

Prema obaveštenju Biroa za filateliju, rešenjem Ministarstva pošta br. 7870 od 15 III 1950 odobrena je izrada prigodnog žiga i upotreba na ispostavi pošte na filatelističkoj izložbi u Umetničkom paviljonu na trgu kralja Tomislava u Zagrebu za vreme trajanja izložbe od 2 do 6 IV 1950.

Žig je okrugao, prečnika 34½ mm, sa natpisom u gornjem prstenastom delu FILATELISTIČKA IZLOŽBA, u donjem segmentastom delu ZAGREB, sa datumom nepromenljivim u mostiću 2.—6. IV. 1950 i sa isprepletanim inicijalima Saveza H F S u sredini žiga. Boja žiga crna.

А. Р.

NOVE MARKE

ALBANIJA

Pri kraju januara 1950 izdata je serija od 3 marke sa slikom maršala Staljina u spomen njegove 70-godišnjice: 2,50 l. smeđa, 5 l. plava i 8 l. mrka.

AUSTRIJA

13 III 1950 dopunjeno je redovno izdanje franko-maraka sa slikama narodne nošnje sa još pet vrednosti i to tri nove i dve sa promenjenom bojom: 8 gr. siva sa slikom žene iz doline Ina u Tirolu, 1,70 š. plava sa nošnjom iz istočnog Tirola i 10 šnl. sivo-plava sa slikom Bečkinje iz 1850 godine; u promenjenim bojama: 30 gr. ljubičasta na mesto ranije slezove boje i 1 š. crvena mesto ranije plave.

BELGIJA

15 III 1950 puštena je u tečaj jedna serija od tri marke sa doplatkom u korist raznih dobrotvornih društava: 80+20 c. zelena (grbovi belgiski i britanski), 2,50 fr. + 50 c. crvena (engleski tenkovi) i 4+2 fr. (britanska spomenica u Hertenu).

BOLIVIJA

2. I. 1950. izišla je na svet jedna serija maraka u spomen 75-godišnjice Svetskog Pošt. Saveza; sastoji se iz 2 marke za redovnu poštu: 1,40 bol. plava i 4,20 bol. crvena, — i iz 3 marke za vazдушnu poštu: 1,40 bol. smeđa, 2,50 bol. neradžasta i 3,20 bol. ljubičasta. Sve marke imaju iste slike: u kružnim okvirima gore desno slika predsednika Gregorio Pacheco, niže levo jedan deo svetske karte sa Južnom Amerikom i u njoj označenom Bolivijom. Marke za vazдушnu poštu razlikuju se od onih za redovnu samo sa dodatim natpisom u vertikalnom nizu slova AEREO.

BUGARSKA

1) 15 II 1950 u spomen 30-godišnjice pobune železničara i poštara izdata je jedna serija od 3 vrednosti: 4 l. smeđa sa slikom, 20 l. plava (scena iz pobune) i 60 l. maslinasta (železničar i pismonoša).

2) 8 III 1950 izdata je jedna serija od dve marke u znak žalosti za pok. Vasilom Kolarovom, koji je umro u Sofiji 24 I 1950 sa istom slikom pokojnika na obema markama: 4 l. smeđa (u malom formatu) i 20 l. plava (u velikom formatu).

3) 8 III 1950 izdate su prve dve vrednosti iz serije redovnih maraka: 1 l. maslinasta (miner) i 2 l. siva lokomotiva).

GVATEMALA

9. XII. 1949. izdata je jedna serija maraka za spomen I kongresa universitetskih studenata Latinske Amerike, održanog u septembru 1949. u Gvatemali; satoji se iz 3 vrednosti sa jedinstvenom alegoriskom slikom: 3 s. ljubičasta i plava, 10 s. zelena i plava i 50 s. neradžasta i plava.

1) Krajem januara 1950 puštena je u tečaj jedna lepa turistička serija maraka od 5 vrednosti: $\frac{1}{2}$ s. plava, crvenkasta i zelena (berba kafe), 1 s. smeđa, žuta i zelena (zeplava (banana), 3 s. ljubičasta, plava i smeđa (šćerna trska) i 6 s. neradžasta, zelena i ljubičasta (međunarodni most).

2) Krajem februara 1950 izdate su 5 vrednosti iz jedne nove serije vazдушnih maraka: 3 s. crvena, zelena i plava (jezero Atitlan), 5 s. smeđa, plava i zelena (spomenik), 8 s. zelena, crvena i plava (Sv. Kristobal), 13 s. smeđa, crvena i plava (indijanka) i 35 s. ljubičasta, crvena i plava (Riskos (Momostenango)).

3) U toku februara 1950. izdata je jedna serija maraka za vazдушnu poštu, prilikom VI priredbe sportskih igara: 1 s. ljubičasta i crna (nogomet), 3 s. crvena i crna (trkači), 4 s. smeđa i crna (skakanje), 8 s. ljubičasta i crna (tenis), 35 s. plava i crna (plivanje) i 65 s. zelena i zeleno-žuta (stadion).

DANSKA

1 aprila 1950, o proslavi 25-godišnjice radiofonske službe izdata je jedna marka od 20 ere crvena sa slikom radio stanice u Kalundorgu.

EKVATOR

1) Izdate su za redovnu upotrebu dve fiskalne marke sa crnim pretiskom »POSTAL« i sa novim vrednostima: 20 ctvs na 20 c. smeđa i 30 ctvs na 50 c. sivo-zelena.

2) U januaru 1950. izdate su još 2 provizorne marke za potrebe vazdušne pošte sa pretiskom »AEREO« i novim vrednostima: 50 ctvs na 50 c. siva i 90 ctvs na 1,90 sukra zatvoreno-siva.

ERITREJA

1) 6. II. 1950. stavljene su u promet nove franko marke za ovu raniju italijansku koloniju; izradene su od engleskih maraka sa pretiskom »V. A. (na mesto V. M. A.)

ERITREA»; sve marke su sa slikom kralja Dorda VI: i sa novim vrednostima: 5 c. na 1/2 penija zelena, 10 c. na 1 p. crvena, 20 c. na 2 p. nerandžasta, 25 c. na 2 1/2 p. plava, 30 c. na 3 p. ljubičasta, 40 c. na 5 p. smeđa, 50 c. na 6 p. lilasta, 65 c. na 8 p. ljubičasto-crvena, 75 c. na 9 p. maslinasta, 1 šiling na 1/— mrka, 25,50 š. na 2/6 zelena, 5 š. na 5/— crvena i 10 š. na 10/— plava.

2) Isto vreme izdate su i porto marke sa istim pretiskom na porto-markama Vel. Britanije: 5 c. na 1/2 p. zelena, 10 c. na 1 p. crvena, 20 c. na 2 p. smeđa, 30 c. na 3 p. ljubičasta i 1 šiling na 1/— plava.

ETIOPIJA

Povodom 75-godišnjice Svetskog Pošt. Saveza izdate su početkom januara 1950. godine 4 marke sa slikom spomenika Svetskog Pošt. Saveza u Bernu i negusa Haile Selasija, sa oznakom »PAR AVION«: 5 s. zelena i crvena, 15 s. crno-zelena i crvena, 25 s. žuta i zelena i 50 s. lilasta i ljubičasta.

INDIJA

26. I. 1950. ugledala je svet spomen serija maraka za uspomenu na proklamaciju indiske republike, sa različitim slikama i oblicima maraka, sa natpisima »REPUBLIC OF INDIA« i »INAUGURATION JAN. 26. 1950«: 2 ana crvena (defile), 3 1/2 ana plava (simbol prosvete), 4 ana ljubičasta (simbol zemljoradnje) i 12 ana smeđa (simbol tekstilne industrije).

INDONEZIJA

1) U decembru 1949. izdata je serija spomen-maraka o 75-godišnjici Svetskog Pošt. Saveza sa komponovanom slikom karte Indonezije, spomenika Svetskog Pošt. Saveza u Lernu i bika sa pokidanim lancima; ista slika na svima markama: 10 sen. ljubičasta, zelena i mrka, 20 c. zelena, mrka i crvena, 50 c. otvoreno-zelena, žuta i ljubičasta i 1 rupija mrka, ljubičasta i zelena.

2) Sa istim slikama, ali u drugim bojama i nezupčane; sve četiri vrednosti u jednom bloku u liniskom okviru i sa godinama u njemu: gore 1874 i 1949, dole 1945—1949: 10 c. crvenkasta, zelena i ljubičasta, 20 c. zelena, ljubičasta i smeđa, 50 c. plava, crvena i smeđa i 1 r. ljubičasta, smeđa i zelena.

3) 27. I. 1950. puštena je u tečaj jedna marka u spomen proklamacije nove republike, sa slikom zastave: 15 c. lilasto-crvena.

4) Izdata je nova serija franko-maraka sa raznim slikama, oblika uspravnog pravougaonika razne veličine: a) formata 18×23 mm., sa slikom hrama Tjand-Poentadewa na Javi: 15 cen. crvena, 20 c. siva

i 25 c. plava; b) istog formata, sa slikom hrama u Bedjuningu: 30 c. nerandžasta, 40 c. maslinasta i 45 c. ljubičasta; v) istog formata, sa slikom kuće u Minangkabanu na Sumatri: 50 c. smeđa, 60 c. crna i 80 c. crvena; g) formata 22×27 mm., sa slikom kuće u Padangu na Sumatri: 1 rup. ljubičasta, 2 rup. zeleno-plava i 3 rup. crvena; d) istog formata, sa slikom hinduskog hrama u Palamtangu na Sumatri: 5 rup. crna, 10 rup. zelena i 25 rup. nerandžasta.

IRAN

1) Pri kraju decembra 1949. izdata je treća propagandna serija sa doplatkom u korist Društva za zaštitu istoriskih spomenika, sa slikama istoriskih spomenika: 50+25 din. zelena (Abarqreh), 1+1/2 rial. smeđa-siva (Ispahan), 2 1/2+1 1/4 r. plava (Hamadan-Alaviyan), 5+2 1/2 r. crvena (Ardistan) i 10+5 r. maslinasta (seldžukidski novac).

2) Izdate su još 4 dopunske vrednosti objavljene u prošlom broju našeg lista, sa slikama raznih predela i sa slikom kralja Mohameda Riza Pehlavi: 5 din. crvena i zeleno-crna, 2 riala ružičasta i sepija, 2,50 r. ultramarinska i plavo-zelena i 3 r. plavo-ljubičasta i cinober.

IZRAEL

Početkom marta 1950 izdate su 2 marke u spomen 75-godišnjice Svetskog Pošt. Saveza kome je nova država pristupila. Slika je na obema markama ista — jelen i glob: 40 pr. tamno-ljubičasta i 80 pr. karminasta.

JAPAN

1) 10. I. 1950. puštene su u tečaj marke za vazдушnu poštu sa slikom japanskog fazana u letu: 16 jena siva, 34 jena lilasta, 59 jena karminasta, 103 jena žuto-nerandžasta i 144 jena maslinasta.

2) Početkom januara 1950. izdata je jedna nova vrednost iz serije radovnih franko-maraka, sa slikom minera: 8 jena smeđa.

3) U toku januara 1950 izdata je druga vrednost iz serije slavni Japanaca: 8 jena maslinasta sa slikom Jukiši Fukazave.

4) Početkom januara 1950 izdata je jedna propagandna marka sa slikom tigra: 2 jena crvena.

KIRENAJKA

1) 16. I. 1950. pojavila se na pošti nova serija maraka za redovnu upotrebu u ovoj staroj italijanskoj koloniji, sada pod britanskom administracijom, sa slikom kurira

na konju (mujahida), u dve različite veličine: a) 21×18 mm.: 1 m. mrka, 2 m. ružičasta, 3 m. žuta, 4 m. zelena, 5 m. siva, 8 m. nerandžasta, 10 m. ljubičasta, 12 m. crvena i 20. m. plava; b) 30×27 mm.: 50 m. smeđa i plava, 100 m. siva i crvenkasta, 200 m. plava i lilasta i 500 m. zelena i žuta.

2) U isto vreme puštene su u tečaj i 7 vrednosti porto-maraka sa istom slikom na svima vrednostima (sa natpisima i brojevima): 2 m. smeđa, 4 m. zelena, 8 m. crvena, 10 m. nerandžasta, 20 m. žuta, 40 m. plava i 100 m. siva.

KUBA

Pri kraju februara 1950 puštene su u tečaj dve spomen serije:

1) O stogodišnjici rođenja Enrika Žoze Varona sa njegovom slikom: 2 s. crvena i 5 s. plava.

2) O stogodišnjici rođenja generala Kocaci Tejado sa slikom slavljenika: 2 s. crvena i 5 s. plava.

LIBERIJA

Povodom povedene kampanje za obavezno školovanje izdate su 2 marke: jedna za redovnu poštu sa natpisom »POSTAGE« i sa slikom ruke koja drži knjigu 5 s. plava; druga za vazдушnu poštu sa natpisom »AIR MAIL« sa slikom otvorene knjige, iznad koje izlazi sunce: 25 s. crvena. Sem maraka izdat je i jedan blok, koji je sastavljen iz navedene 2 marke, sa natpisom iznad maraka »LIBERIA SHALL READ« (Liberija mora da nauči da čita) a ispod njih »EACH ONE TEACH ONE«.

MAROKO ŠP.

15 II 1950 izdata je serija maraka u spomen 75-godišnjice Svetskog Pošt. Saveza; sastoji se iz 12 maraka za redovnu poštu, i 1 za ekspres pisma: 5 s. crna i plava (pismoša-kurir iz 1890 g.), 10 s. plava i crna (kurir na konju iz 1906 g.), 15 s. crna i zelena (poštanski diližans iz 1913 g.), 35 s. crvena i crna (poštanski automobil iz 1914 g.), 45 s. smeđa i crna (ista kao ona od 10 s.), 50 s. zelena i crna (ista kao ona od 5 s.), 75 s. otvoreno i zatvoreno-plava (kao

ona od 35 s.), 90 s. crvena i crna (kao ona od 5 s.), 1 pez. smeđa i crna (ista kao ona od 10 s.), 1,50 pez. plava i crvena (kao ona od 35 s.) i 10 pez. crvena i crna (železnička pošta iz 1918 g.). Marka za ekspres pisma: 25 s. crvena i crna (avionska pošta iz 1935 god.).

NEMAČKA. Istočna demok. republika

1) 5 marta 1950 izdate su dve propagandne marke za lajpciški prolećni sajam, sa doplatkom: 24+12 pf. lilasta i 30+14 pf. crvena.

2) 10 marta 1950 izdate su 2 marke za I šampionat zimskog sporta u Širkeu: 12 pf. ultramarinska i 24 pf. plava.

PERU

U toku novembra 1949. dve marke za vazдушnu poštu promenile su boju: 70 s. otvoreno-plava (namesto škrljasto-plave) i 80 s. crvena (namesto maslinasto-smede).

PANAMA

Krajem decembra 1949. izdate su:

1) Jedna marka u spomen znamenitog kubanskog fizičara Dr. Karlosa Finleja, sa njegovom slikom: 2 s. crvena i siva.

2) Jedna marka za vazдушnu poštu sa slikom komarca: 5 s. plava i siva.

RUMUNIJA

14 II 1950, za proslavu stogodišnjice rođenja pesnika Mihaela Eminesku izdato je 5 maraka (zupčanih i nezupčanih): 11 l. plava (pesnikova slika), 11 l. ljubičasta (Život), 11 l. smeđa (Andeo i demon), 11 l. zelena (Treće pismo) i 11 l. crvenkasta (Car i proleter).

SARAVAK

3. I. 1950. puštena je u tečaj nova serija maraka sa slikom kralja Đorda u medaljonu i pored nje, sa raznim slikama iz Saravaka: 1 c. crna (leptir), 2 c. nerandžasta (tarsije), 3 c. zelena (urodenička grobnica), 4 c. sepija (deca), 6 c. tirkizna (lokalna scena), 8 c. crvena (igrač), 10 c. žuta (ljuskar — mravojed), 12 c. ljubičasta (mladić), 15 c. plava (paljenje vatre), 20 c. nerandžasta i mrka (lokalna scena), 25 c. ružičasta i zelena (biber), 50 c. ljubičasta i smeđa (žena), 1 dolar sepija i zelena (lokalna scena), 2 d. crvena i plava (karta Saravaka) i 5 d. crna, zlatna, crvena i purpurna (grb Saravaka).

SALVADOR

15. XII. 1949. na dan prve godišnjice poslednje revolucije, izdate su: jedna frankomarka od 8 s. sa alegor. slikom i 5 maraka za vazдушnu poštu sa istom slikom — grbom i zastavom Salvadora: 5 s. crna, plava i žuta, 10 s. zelena, plava i žuta, 15 s. lilasta, plava i žuta, 1 kolon crvena, plava i žuta i 5 kol. ljubičasta, plava i žuta

SAN MARINO

15 II 1950 izdata je druga vrednost iz serije za proslavu 75-godišnjice Svetskog pošt. Saveza za vazдушnu poštu: 200 l. plava sa slikom poštanskog diližansa i sa natpisom »POSTA AEREA«.

SAN MARINO

29. XII. 1949. puštena je u tečaj, povodom 75-godišnjice Svetskog Pošt. Saveza, jedna spomen marka sa slikom poštanskog diližansa u San Marinu- 100 l. plava i ljubičasta.

SOMALIJA

Od 2. I. 1950. puštene su u tečaj marke Vel. Britanije sa slikom kralja Đorda VI sa pretiskom V. A. (SOMALIA i novih vrednosti: 5 s. na 1/2 p. zelena, 15 s. na 1 1/2 p. smeđa, 20 s. na 2 p. nerandžasta, 25 s. na 2 1/2 p. plava, 40 s. na 5 p. mrka, 75 c. na 9 p. maslinasta, 1/— na 1/— crna, 2/50 na 2/6 zelena i 5/— na 5/— crvena.

SV. LUCIJA

Pri kraju decembra 1949. izdata je nova serija porto-maraka sa vrednošću u antilskim dolarima, sa slikom brojke u krugu (istom za sve marke): 2 c. crna, 8 c. crna, 4 c. crna, 16 c. crna.

HAITI

12 II 1950 izdata je jedna serija maraka povodom 200-godišnjice postojanja Port-o-Prensa, i to jedna za redovnu poštu: 10 s. crvena, zelena, žuta i plava (grb Port-o-Prensa); dve za vazдушnu poštu: 30 s. plava i siva (Kr. Kolumbo) i 1 g. crna (pretsednik Estime Dimarse).

HOLANDIJA

3 III 1950 izdata je u promenjenoj boji jedna marka iz serije za redovnu poštu, sa slikom kraljice umalom formatu: 45 s. ljubičasto-siva.

ŠPANIJA

8 III 1950, o 400-godišnjici od smrti Sv. Jovana de Die izdata jedna spomenmarka sa slikom sveca: 1 pez. ljubičasta.

TRENGANU

27. XII. 1949. izdata je nova serija franko-maraka sa natpisom »MALAYA (TRENGANU)«, sa različitim centralnim slikama i sa sultanovom slikom namesto slike kralja Đorda: 1 c. crna, 2 c. nerandžasta, 3 c. zelena, 4 c. smeđa, 6 c. siva, 8 c. crvena, 10 c. ljubičasto-smeđa, 15 c. ultramarinska, 20 c. zelena i crna, 25 c. žuta i ljubičasta, 40 c. smeđa i crvena, 50 c. plava i crna, 1 dolar smeđa i plava, 2 d. karminasta i zelena i 5 d. mrka i zelena.

FILIPINI

2. XII. 1949. povodom 50-godišnjice od smrti generala Gregorija del Pilar, najmlađeg generala republike Filipini, koji je u 22 godini bio ubijen u borbi kod Tirade, izdate su 2 marke sa istom slikom generala Pilara na konju: 2 c. smeđa i 4 c. zelena.

Закон о поштанско-телеграфско-телефонској тарифи

На последњем редовном заседању Народне скупштине ФНРЈ изгласан је нов Закон о поштанско-телеграфско-телефонској тарифи.

Нови Закон у целости елиминира раније важећи Закон из 1946 године, тако да се новим Законом решавају и питања која ранији Закон није решио у целости.

У Закону се налази и неколико одредаби које ће занимати и филателисте. Тако у члану 3 стоји:

„Тарифске накнаде за поштанске, телеграфске и телефонске услуге наплаћују се путем вредносних образаца (вредносница), лепљењем поштанских марака, употребом машине за франкирање и у готовом новцу“.

Члан 5 новог Закона гласи у целости:

„Поштанске марке и вредноснице издаје Министарство пошта ФНРЈ сагласно прописима које доноси Министар пошта ФНРЈ.“

Пуштање поштанских марака и вредносница у течај и њихово повлачење из течаја претходно се обавезно објављује у „Службеном листу ФНРЈ“.

У члану 6 налази се и ова одредба: „Нико не сме предавати поштанске марке и вредноснице за њихову редовну намену по скупљој цени од оне која је на њима означена“.

Закон је објављен у „Службеном листу ФНРЈ“ број 11/1950 и ступио је на снагу даном објављивања.

Р. Петровић

ИЗ ПОДРУЖНИЦА САВЕЗА ФИЛАТЕЛИСТА СРБИЈЕ

НОВЕ ПОДРУЖНИЦЕ У БЕОГРАДУ

Последњих дана отпочело се са остваривањем предвиђеног реорганизовања подружнице Београд. Издвојене су и формиране нове подружнице:

- II. РЕЈОНА „АВАЛА“
- III. РЕЈОНА „САВА“, и
- IV. РЕЈОНА „ВРАЧАР“

Оснивачке скупштине тих нових подружница одржане су: за II. рејон 31. III. 1950., за III. и IV. рејон 2. IV. 1950.

ИЗ ПОДРУЖНИЦЕ НИШ

На дан 29. јануара 1950. Подружница у Нишу одржала је своју II. редовну годишњу скупштину.

Управни и надзорни одбор и суд части поднели су своје извештаје, који су у целости и једногласно примљени као повољни по подружницу, па је досадањој управи дата разрешница.

После краће дискусије и договора једногласно је изабрана нова управа; У **управни одбор**: председник Александар Ненадовић, секретар Живота Илић, благајник Миливоје Митић, чланови управе: Никола Миловановић, Љубица Николић, Др. Радомир Цветковић, Душан Стевановић и Александар Сабо. — **Надзорни одбор**: Др. Миленко Берић, Иван Миленковић и Игор Павлов. — **Суд части**: Мирослав Радојевић, Бранко Гребенаровић и

Миодраг Васковић. — За делегата на скупштини Савеза одређен је Војислав Стојановић.

После тога на скупштини је решено да се предложи Савезу да издајствује за сваког члана од нових пригодних емисија по пет серија и да се издајствује код надлежних да се нишкој пошти пошаљу марке од сваког издања у довољној количини, не само за редовне потребе, већ и за снабдевање филателиста. Неизлажење у сусрет овим захтевима доводи до стања да чланови не могу своје потребе у нашим маркама задовољити, а ни у ком случају ни да задовоље своје потребе за размену и за набавку иностраних марака. Донесена је и одлука да се енергичније поради на омасовљењу филателије, нарочито међу омладином.

Адреса за преписку: Аца Ненадовић. Ниш, Светосавска 2.

ИЗ ПОДРУЖНИЦЕ У КУЛИ

Подружница у Кули одржала је своју годишњу скупштину 29. јануара 1950. у просторијама Занатлиског удружења.

У отсуству председника скупштином је руководио подпредседник. После прочитаних извештаја управног одбора, благајника и надзорног одбора и после дискусије, у којој је констатован незадовољавајући рад управе подружнице у пропагандном правцу, а и све слабије интере-

совање чланства, коме се додељивањем мале количине (1—2 серије) пригодних марака онемогућава размена и употпуњавање збирака, те се чланови приморавају, у недостатку потребног им материјала за размену, да га набављају по много скупљим ценама од номинале и у времену, кад су те марке још у течају.

У нову управу су изабрани: **Управни одбор:** претседник Јосип Вигхерт, подпретседник Јанко Киш, секретар Александар Ковач, благајник Лајош Гол, чланови: Др. Борис Ганчев, Јован Немет и Јосип Ковач; за подмладак Јулије Иванут. — **У надзорни одбор:** Ирена Сегеди, Имре Блашко и Јован Фарбаш. — У суд части Др. Тибор Кулаи и Самуило Фрајтаг. — За делегате на скупштини Савеза одређени су претседник и секретар.

После дискусије о предлозима чланова решено је да се подејствује преко Савеза: да се пошта у Кули снабдева свима маркама, да би се филателистима омогућило скупљање најјевтинијим путем; да се подејствује код пошта пажљиво жигосање марака и замена већ истрошених ручних жигова; да се ублажи ограничење додељивања пригодних марака члановима Савеза, да би могли вршити размену са иностраним филателистима, а да не морају да плаћају високе цене за марке у течају код трговине маркама; да се омогући куповање шкарта.

Састанци подружнице недељом од 9 до 12 у згради Занатлиског удружења.

Адреса за преписку: Јосип Вигхерт. Кула. Ул. Маршала Тита бр. 166.

ПОДРУЖНИЦА ВРШАЦ

5. фебруара 1950. одржана је II. редовна годишња скупштина Подружнице СФС у Вршцу у њеним просторијама у Змај-Јовиној улици број 11.

Прочитан је извештај управног одбора и благајника, а затим надзорног одбора, па је дата управи разрешница. После тога изабрана је нова управа: **Управни одбор:** Претседник Петар Смиљанић, заменик Емил Марингер, секретар Милан Влаисављевић, заменик Сава Ерцеговац, благајник Емил Лото, заменик Геца Доронтић, одборници: Хуго Апфелбаум, Јован Борбељ, Јосип Фараго, Милан Веселиновић, Рада Леовац, Божа Стефановић, Јован Фишер. — **Надзорни одбор:** Марко Милекић, Тоза Недељковић-Пантић и Ђорђе Литвинов. — Суд части: Виргилије Марој, Др. Рудолф Хелмбергер, Др. Сава Марковић и Антон Бек. — За делегате за скупштину Савеза одређени су: Петар Смиљанић, Милан Влаисављевић и Ђорђе Литвинов.

Предлози усвојени на скупштини: да се предложи Савезу да се у чланство примају и деца испод 12 година ради сигурнијег омасовљења филателије; да се предложи Савезу да се пошаље једна делегација Министру пошта ради додељивања сваком члану по пет серија од пригодних издања; о установљењу табле за објаву чланова који желе размену; о уплаћивању аванса у износу који члан жели; о подели преосталих марака новим члановима.

Састанци Подружнице одржавају се недељом.

Адреса за преписку: Милан Влаисављевић. Вршац. Трг Црвене Армије 36.

СА СКУПШТИНЕ ПОДРУЖНИЦЕ У ЛЕСКОВЦУ

Годишња скупштина ове Подружнице одржана је 6. фебруара 1950. у просторијама Среског савеза земљорадничких задруга.

Из извештаја претседника видело се да рад управе у протеклој години није био нимало активан; разлог је и недовољно залагање претседника и секретара, немање локала, као и недовољно учешће чланова у раду.

Изабрана је нова управа: **Управни одбор:** претседник Драган Божић, секретар Драгољуб Цонић, благајник Станојло Раденковић, чланови: Воја Јањић, Никола Игњатовић, Ратомир Димитријевић, Боривоје Иванчевић и Јован Игњатовић. — **Надзорни одбор:** Лепосава Базовић, Радослав Требјешанин и Стева Марковић. — **Часни суд:** Драги Стојановић, Иванка Божић и Душко Николић.

Решено је: да се траже просторије за Подружницу; да се чланарина повећа за 1 дин. да се за делегате за скупштину Савеза одреде Никола Игњатовић и Драгољуб Цонић; да се чланарина плаћа три пута годишње; да се састанци одржавају два пут месечно.

Адреса за пошту: Драган Божић. Лесковац. Цара Душана 4.

ИЗ ПОДРУЖНИЦЕ СФС У СЕНТИ

Годишња скупштина ове Подружнице одржана је 12. фебруара 1950. у просторијама Радничког дома.

Пошто је поднесен извештај о раду Управног одбора и благајника и на предлог надзорног одбора дата је разрешница управи, а затим је решено да остане у целости и даље стара управа т. ј. у управном одбору: претседник Паја Славнић, секретар Јулије Рацко, секретар Анка Манић; — у надзорном одбору:

Бела Ђетваи, Јосип Тот, Иван Прерадов, Јосип Немеш и Ференц Ердџи; — у суд части: Мирослав Ердџан, Фриђеш Зентаи и Иштван Ердџи.

Одлучено је да се састанци одржавају сваког 20. у месецу.

За делегате за скупштину Савеза изабрани су: Мирослав Ердџан и Јулије Рацко.

Адреса: Јулије Рацко. Сента. Трг Маршала Тита 2.

СА ГОДИШЊЕ СКУПШТИНЕ ПОДРУЖНИЦЕ У СУБОТИЦИ

29. јануара 1950. одржала је подружница у Суботици своју редовну годишњу скупштину. На њој је био присутан делегат Савеза Вел. Цизел и представник Унутр. отсека Илко Шарчевић.

У извештају управног одбора констатовани су сви успеси и неуспеси у раду. Нарочита је невоља била због немања просторија за састанке; али се ипак успело да се до њих дође и тада је постигнут и већи успех на омасовљењу филателије у Суботици, те на дан скупштине Подружница броји 160 чланова из свих редова грађанства. Благајнички извештај био је задовољавајући. На предлог надзорног одбора дата је разрешница старој управи и изабрана нова: **Управни одбор:** претседник Стипан Човић, потпретседник Др. Драгутин Ковач, секретар Стипан Стипић, II секретар Стипан Матијевић, благајник Јоланка Лангнер, II благајник Михајло Тонковић, чланови: Томо Христић, Јован Филе, Андрија Шарчевић, Фрања Хађмаши и Мирослав Стојковић. — **Надзорни одбор:** Ернест Сатлер, Др. Мирко Телч и Маргита Дежи-Човић. — Суд части: Љубомир Милутиновић, Драгица Дрча и Ернест Вајс. — Делегати за скупштину Савеза: Стипан Стипић, Др. Драгутин Ковач и Ернест Сатлер.

Код евентуалија било је жалби и предлога: на додељивање ограниченог броја серија пригодних марака, те тиме настало спречавање размене са иностранством; на немогућност набавке нових провизорних издања; тражено је да се у Суботици отвори филијала „Јупофилателије“ због великог броја филателиста, а и ради омасовљења филателије; у циљу омасовљења филателије међу омладином и радницима предложено је одржавање предавања по школама и творницама; тражено омогућење набавке шкарта по поштама; предложен друг Ласло за руководиоца омладине.

На крају је делегат Савеза дао обавештења по питањима упућеним на Савез

и, констатујући да из Суботице нема сарадника на савезном листу „Филателисти“, и ако је до скора у Суботици излазио један филателистички лист, позива другове, који су у стању да пишу, да ступе у редове сарадника савезног гласника.

ИЗ ПОДРУЖНИЦЕ ПОЖАРЕВАЦ

Подружница Савеза филателиста Србије одржала је своју I редовну годишњу скупштину 5. фебруара 1950. у сали ресторана „Зеленгоре“.

У извештају о раду Подружнице констатовано је: да се до скупштине уписало за чланове 22 редовна и 19 омладинаца; да на састанке долази око половину чланова и то увек исти; плаћање чланарине уредно; жали се на Савез што Подружницу није помагао у набавци потребног материјала, нарочито класера, пинсета и др., што се нису Подружници давале вињете за размену марака с иностранством.

Старој управи је дата разрешница и изабрана нова, која се конституисала овако: у **Управни одбор:** за претседника Драгомир Живковић, за секретара Милутин Миљковић, за благајника Радован Цветковић, за шефа размене Љубомир Пироћанац, за руководиоца омладинске секције Карло Павличек, за чланове: Боривоје Симоновић и Светозар Радовић. — У **надзорни одбор:** Јован Грујић и Таназије Миловановић. — У суд части: Светислав Живковић и Димитрије Колесников. — За делегата на скупштини Савеза одређен је Милутин Миљковић.

Скупштина је донела ове закључке: да се у мају отвори у Пожаревцу изложба марака; да се чланарина повећа за редовне на 15, за омладинце на 7 дин.; да се у просторијама, у којима се одржавају састанци на табли објаве имена чланова и земље које скупљају; да се најмање једанпут у месецу одрже предавања о развоју филателије и развоју марака.

Адреса за преписку: Милутин Миљковић. Пожаревац. Југовићева 17.

ИЗ ПОДРУЖНИЦЕ СФС У ЗЕМУНУ

Прва редовна годишња скупштина ове Подружнице одржана је 12. II. 1950.

После поздравног говора претседника Малеша и других припремних послова секретар Подружнице Јанзекковић подноси извештај о раду управног одбора у прошлој години:

„Подружница је формирана под тешким околностима. Са малим бројем чланова, без просторија и без средстава. Чланови оснивачи били су свесни да само организована филателија може дава-

ти правац правилном развоју филателије, те су залагањем успели, уз подршку СФС, народних власти и фронтоске организације, која је Подружници уступила просторије, да оснује подружницу 20. марта 1949. Управни одбор, одмах по оснивању подружнице, уложио је све своје напоре да сузбије сваку појаву шпекулације и трговине међу својим члановима. У томе се потпуно успело, тако да је данас Подружница једно здраво филателистичко језгро, које је окупило и организовало све праве филателисте нашег града. Нарочита пажња била је поклоњена омладини, која је предавањем и такмичењем, што је и основа социјалистичког рада, као и сугестијама старијих чланова, упућена на правилан начин скупљања марака. „Данас можемо с поносом да кажемо да наша Подружница нема ниједног члана омладинца, који не скупља са разумевањем и љубављу марке ФНРЈ. Приликом смотре марака код омладинског такмичења запажене су врло лепе и уредне збирке наших марака, које могу служити за пример чак и старијим члановима“.

Рад на пропаганди филателије био је плодан, јер се до дана скупштине број чланова попео на 47 редовних и 69 омладинаца од 19 редовних и 43 омладинца при оснивању Подружнице.

Управни одбор донео је одлуке: о организовању омладинског такмичења у част Дана Републике, о стварању подружничке збирке, о формирању подружничке књижнице, о набавци стручних каталога и стручних часописа. Све су те одлуке спроведене у дело.

„Омладинско такмичење показало је велико залагање једног дела омладинаца, који су својим трудом и знањем изградиле већи број изложбених предмета, филателистичких тема и класера. На овом такмичењу подељене су награде према постигнутим резултатима“.

После извештаја управног одбора прочитан је извештај благајника, а затим извештај надзорног одбора и након краће дискусије дата је разрешница старој управи.

Изабрана је нова управа: у **Управни одбор**: Претседник Крешимир Малеш, секретар Алфред Јанзекковић, благајник Јованка Иланчић, руководиоца омлад. секције Милан Налашевић, чланови: Мате Штамбук, Никола Блажон, Златко Башлин, Ђорђе Јанковић, Мирко Иланчић и Марко Жупан; — у **Надзорни одбор**: Срђан Глиго, Алфонс Берковић и Фредрик Богатин; — у суд части: Др. Војислав Павичић, Инж. Ервин Весјак и Викторија Стефановић. — За делегате за

скупштину Савеза изабрани су: Крешимир Малеш, Мате Штамбук и Алфред Јанзекковић.

ИЗ НОВОГ КНЕЖЕВЦА

Нова подружница Савеза филателиста Србије 19. фебруара 1950. изабрала је своју управу: Управни одбор: Претседник Божидар Попов, секретар Имре Шими, благајник Бранко Димитријевић, чланови управе: Прокоп Крестић, Љубица Ковачев, Карољ Вагнер, Ђерђ Чанади и Иван Јанковић. — Надзорни одбор: Никола Љатковић, Надежда Селивановски и Јолан Силађи. — Часни суд: Димитрије Бајић, Ђура Вујичин и Александар Чаки.

Састанци се одржавају последње недеље у месецу у канцеларији Водне Задруге у улици Маршала Тита бр. 33.

Адреса за пошту: Шими Имре, наст. гимн. Нови Кнежевац. Стевице Јовановића ул. 27.

ИЗ ПОДРУЖНИЦЕ СФС У ЗРЕЊАНИНУ

Редовну годишњу скупштину одржала је Подружница у Зрењанину 5. фебруара 1950. у просторијама Мађарске гимназије.

Прочитан је извештај Управног одбора, у коме се искрено признала недовољна активност управе; није се радило на стварању подмлатка, набавци каталога, размени марака, на организовању предавања из филателије. — Нарочито је истакнут пожртвован рад благајника. — Затим је претседник надзорног одбора поднео свој извештај. После дискусије о извештајима донесено је решење: да се новац Подружнице уложи на штедњу књижицу код Нар. банке; да се умоли Савез да издејствује за сваког члана бар по пет пригодних серија; да се уведе контрола доласка чланова на састанке; да се набаве каталози и да се претплати подружница на часопис „Филателију“; да се искључи онај члан који и после друге опомене не долази на састанке; да се организује једна филат. изложба и једно предавање о размени марака с иностранством; да се не примају омладинци млађи од 14 година.

Пошто је дата разрешница старој, изабрана је нова управа: за **Упрвни одбор**: претседник Петар Вајс, подпретседник Јожеф Олах, I секретар Радивој Момирски, II секретар Павле Дубовски, I благајник Деже Кородини, II благајник Рудолф Серва, књижничар Богдан Петканић, чланови: Ана Бенјада, Јован Лазар, Вељко Балтић. — **Надзорни одбор**: претседник Борислав Божин, чланови: Лајош Халмаји и Рајна Ђорђевић. **Суд части**:

претседник Др. Фердо Јесенски, чланови: Ференц Молнар и Габор Хорват. — За делегате за скупштину Савеза изабрани су: Радивој Момирски, Деже Кородини и Габор Хорват.

Адреса за преписку: Петар Вајс. Зрењанин. Ђурђа Стратимировића 52.

ГОДИШЊА СКУПШТИНА ПОДРУЖНИЦЕ У БЕЧЕЈУ

Редовна годишња скупштина ове Подружнице одржана је 5. фебруара 1950.

Секретар П. Свирчевић поднео је извештај о раду управе и изнео све добре стране, а и пропусти и недостатке. По једногласном пријему извештаја управног одбора, благајника и надзорног одбора дата је разрешница старој управи и изабрана нова: у **Управни одбор**: за прет-

седника Стеван Киш, за секретара Петар Свирчевић, за благајника Надежда Свирчевић, за чланове: Милан Миковић, Јанош Немет, Олга Секељ, Жарко Хаднађев и Ференц Балаж; — у **Надзорни одбор**: Лазар Свирчевић, Ласло Бене и Душан Крстић; — у **Суд части**: Иван Свирчевић, Милан Миковић и Велинка Давидовац. — За делегате за скупштину Савеза изабран је Петар Свирчевић.

Затим су усвојени предлози: да сваки члан поред чланарине улаже по 5 д. месечно за покриће разних издатака; да се затражи по 5 серија пригодних марка за сваког члана; да сваки члан уплати у депозит по 100 дин. за набавку нових марка, с тим да се према потреби може и повећати.

Адреса за преписку: Петар Свирчевић. Бечеј. Ударничка 9.

Z N. R. SLOVENIJE

PRVA REDOVNA GODIŠNJA SKUPŠTINA FILATELISTIČKOG SAVEZA SLOVENIJE

Filatelistički Savez Slovenije održao je svoju prvu redovnu godišnju skupštinu u nedelju 19 III 1950 god., na kojoj su rezimirani rezultati rada u proteklom periodu i postavljeni zadaci za tekuću godinu. Skupštini su prisustvovali delegati svih filatelističkih društava Slovenije, kao i delegati Saveza Filatelista Srbije, Hrvatskog filatelističkog Saveza i Saveza filatelista Bosne i Hercegovine, — kao gosti.

Skupštinu je otvorio predsednik Upravnog odbora drug Ferdo Kobal, koji je, pozdravljajući goste i delegate, u kratkom izlaganju izneo osnovne smernice rada dosadašnje uprave, a zatim predložio dnevni red koji je sa malim izmenama usvojen.

Pošto je izabrano radno predsedništvo na čelu sa predsednikom ing. Grudenom, predsednik radnog predsedništva dao je reč zameniku sekretara drugu Anderliču, koji je podneo izveštaj o radu Upravnog odbora za protekli period vremena, izlažući uspehe i neuspehe koje je imao Upravni odbor u svome radu, kao i teškoće na koje je Upravni odbor nailazio. U referatu su naročito istaknuti uspesi koji su postignuti u radu sa omladinom na njenom stručnom filatelističkom i idejnom uzdizanju, koje se obavljalo preko održavanja predavanja, filatelističkih kurseva, itd. Dalje je u referatu istaknut uspeh koji je u omasovljavanju filatelije u Sloveniji kao jednog ko-

risnog društvenog sporta imao Upravni odbor.

Posle izveštaja blagajnika i Nadzornog odbora prešlo se na diskusiju po izveštajima, u kojoj je uzelo učešće više delegata.

Potom se prešlo na izbor organa Saveza. Pošto je bila podneta samo jedna kandidatska lista, koja je bila sastavljena od strane svih društava sporazumno, to je ista primljena jednoglasno.

U Upravni odbor su izbrani: za Predsednika drug Černota Lojze, za podpredsednika drugovi Gruden Dušan i Aleš Edvard, za sekretare drugovi Štebih Marijan i Vrančić Vladimir, za blagajnike drugovi Pauer Božidar i dr. Tomic Oskar, i za članove odbora: Janežić Ćiril, Pušenjak Vladimir, Puntar Stojan, Zelenik Vujadin, Čibej Vinko, Jeretina Jože, Vončina Avgusta, Kopecki Dolfe i Anderlič Pavle, svi iz Ljubljane, i Gorinšek Viktor iz Celja, dr. Brolih Mirko iz Maribora, Kumer Filip iz Kranja, Juvanc Marijan iz Guštanja, Gusev Aleks iz Jesenica i dr. Marušić is Nove Gorice.

U Nadzorni odbor izbrani su: major Michel Franc, Džuban Lojze i Pajk Silvestar, a u Sud časti: dr. Munda, dr. Murko i kapetan Prele.

Pored toga izabrana su tri zamenika za članove Upravnog odbora, i po dva zamenika za članove Nadzornog odbora i Suda časti.

Po pitanju određivanja članarine za Savez razvila se živa diskusija o tome da li će članarina iznositi 120 din. kao i do sada ili 60 dinara. Kako su bila izneta dva predloga, pristupilo se glasanju i većina delegata

(uglavnom delegati društava iz Ljubljane) glasala je da savezna članarina bude 60 dinara. Posle glasanja delegati iz unutrašnjosti stavili su primedbu na ovu odluku, smatrajući da budući Upravni odbor mora društvima iz unutrašnjosti pružiti više pomoći nego do sada, a da su za neposredan kontakt potrebna i veća novčana sredstva, o čemu nisu dovoljno vodila računa društva iz Ljubljane, kada su glasala da članarina bude svega 60 dinara godišnje.

Predlog za izmenu Saveznih Pravila skinut je s dnevnog reda da bi ga mogla proučiti sva filatelistička društva.

Posle čitanja predloga koje su pojedine fil. društva ili članovi podneli skupštini, i donošenja zaključaka po njima, i pošto se novo izabrani Upravni odbor zahvalio na ukazanom poverenju, predsedavajući je zaključio skupštinu.

D. R.

ИЗ Н. Р. МАКЕДОНИЈЕ

ОСНОВАНА ЈЕ ПОДРУЖНИЦА ФИЛАТЕЛИСТИЧКОГ САВЕЗА МАКЕДОНИЈЕ

Иницијатива и покушај за оснивање Савеза филателиста Македоније, а у споразуму са филателистима из Скопља, потекли су од битолских филателиста још крајем 1948 г. У овом покушају узели су учешћа још и филателисти из Прилепа и Титовог Велеса. Припреме око оснивања савеза својевремено су биле извршене, а потом је молба са правилима Савеза била поднесена надлежним властима, али безуспешно. Молба се у два маха понављала и оба пута је била одбијена. Ово вероватно ради тога, што су битолски филателисти настојали да седиште Савеза буде у Битољу, док је природније да седиште буде у Скопљу, као седишту и центру Н. Р. Македоније. И поред неуспеха, македонски филателисти нису малаксали у свом настојању, али без интервенције Министарства пошта ФНРЈ они би можда и надаље остали без свога савеза, да лутају као дивљи или привремени чланови других савеза. Међутим, Министарство пошта је једним својим писмом категорички тражило оснивање савеза. Ова интервенција Министарства пошта са радошћу је поздрављена од стране битолских, као и осталих македонских филателиста, који су одмах ступили у везу са филателистима из Скопља, од којих је тражено да они предузму све потребне мере за оснивање савеза у Скопљу. Истовремено је стигло и писмо Дирекције пошта, којим се тражи, да се у Битољу одмах органи-

зује филателистичко друштво. Непосредно после тога оснивачки одбор, који је још од ранијих покушаја остао у истој функцији, сазвао је оснивачку скупштину, коју је одржао на дан 17 јануара о. г., на којој је образована подружница и изабрана ова управа: председник Ђорђе Оцаклијевић, подпредседник Георги Пируже, I секретар Ираклије Зози, II секретар Анести Стаматов, I благајник Коста Гинов, II благајник Коста Бомбалов, чланови управе: Аспарух Грујевски, Стеван Туцаровски, Светислав Милев, Петар Пешка и Георги Кириаку. — У надзорни одбор: Константин Николовски, Сотир Насов и Михајло Николовски. — У суд чести изабрани су: Никола Трајков, Даница Борозанова и Вера Иванова.

Оснивачкој скупштини подружнице присуствовао је завидан број филателиста, који су се одмах после скупштине уписивали у чланство. До сада је уписано преко 100 чланова, али број непрестано расте. У чланство битолске подружнице ступају и филателисти из других места — Прилепа, Кичева и Струге, где за сада не постоји могућност за образовање самосталне подружнице. Међу члановима има доста омладинаца, а обзиром на њихов број ускоро ће се приступити организацији омладинске секције. Овом секцијом руководиће један од старијих чланова, док се омладинци не оспособе, да сами воде своју секцију.

Састанци секција одржавају се у сали поште, а овај локал им је обезбеђен захваљујући увиђавности и предусретљивости управник обласне поште.

ИЗ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

РАД САВЕЗА ФИЛАТЕЛИСТА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ У 1949 ГОДИНИ

У току свога рада Савеза филателиста Босне и Херцеговине организовао је на територији НР Босне и Херцеговине 4 подружнице и 8 повереништава. Подружнице су основане у оним местима, где је број чланова то омогућио, а повереништва у местима, где број филателиста износи мање од 20 чланова. Повереништва имају за задатак, да окупљају и организују филателисте у свом месту и ближој околини и створе могућност за образовање подружнице.

Савез филателиста Босне и Херцеговине основан је 1949 г., а затим се приступило образовању подружница, од којих је прва образована у Сарајеву. Ова подружница је у 1949 години организовала 142 редовна члана и 71 омладинца, укупно 213 чланова. Од оснивања па до конца године одржала је 4 седнице управног одбора и 56 састанака чланова. Подружница у Бањалуци има 36 чланова, од којих су 32 редовна, а 4 омладинца. Одржала је 4 седнице управног одбора и 29 састанака чланства. По реду оснивања образована је пред крај године подружница у Дервенти, која броји 24 члана; од тога броја су 14 редовних, а 10 омладинца. Одржана је једна седница управног одбора и 6 састанака чланова. Подружница у Тузли има 26 чланова, од којих су 15 редовних и 11 омладинца; одржала је једну седницу управног одбора и 5 састанака чланства.

Повереништва су образована у сваком месту, где је Савез имао ма и једног члана, а подружница се није могла обавити. Повереништво у Мостару броји 9 чланова, 7 редовних и 2 омладинца. Повереник је Сл. Прохаска, Бл. Шепрта ул. 10. Повереништво у Брчком такође има 9 чланова, 7 редовних и 2 омладинца; повереник групе је Жељко Цезнер, настојник „Сточара“ у Брчком. Повереништво у Вишеграду има 4 редовна члана, а повереник је Драго Лаловић, служб. СНО. Повереништво у Чапљини броји 4 редовна члана, а повереник је Хасан Махић. Повереништво у Бос. Шамцу има 2 редовна члана, а повереник је Д-р Драго Татар. Повереништво у Зеници има 2 редовна члана, а повереник је Марија Шестак. Горажде има 1 члана, који је и повереник за то место, а његова је адреса Салко Исић, Горажде. Лопаре такође има 1 члана, који је повереник за то место — Вјекостав Трбарих, Лопаре. Укупно,

на концу 1949 г. Савез је имао 331 члана, — 231 редован и 100 омладинаца.

Пада у очи да индустријски центри и поред пропаганде и настојања Савеза, немају организованих чланова, а тако исто и нека друга већа места, где се без сумње налази по неки филателиста. У том смислу и надаље се ради на прикупљању чланова у Јајцу, руднику Тито Бановићи — Живнице, рудницама Какњу, Брези, Варешу и Љубији, затим у центрима дрвне индустрије Завидовићима и Дрвару, као и већим местима Бијељини, Травнику, Бихаћу, Приједору, Коњицу, Добоју, Лукавцу и др. Да би се у овом настојању постигао успех, потребно је да сами чланови доставе адресе својих познаника филателиста Савезу, који ће им послати потребна обавештења и приступнице. Ово стога, што су многи филателисти остали неорганизовани због необавештености и сличних разлога.

Запажа се леп и добар напредак подружница у Сарајеву, која је за 7 месеци успела да окупи велики број чланова, а нарочито омладине, а похвалан је и рад подружница у Дервенти и Тузли, које су образоване пред крај године, а прикупиле су све филателисте у овом месту, као и задовољавајући број омладинца.

Питање друштвених просторија је болно питање скоро свих подружница и повереништава. Ово је и једна од великих сметњи не само за правилан развој филателије, него и за учешће филателистичких организација у разним културним, спортским и радним акцијама општег значаја, где би и филателисти могли допринети свој део. Да би се и у том погледу могла искористити филателија, месне и у опште народне власти требале би у погледу просторија излазити у сусрет и филателистичким организацијама, које су ипак значајни фактори у културном, знанственом и спортском деловању људског друштва. Састанци чланова подружнице Сарајево одржавају се привремено у просторијама Нар. Фронта I реона у ул. Југосл. Армије бр. 4. — Састанци чланова су сваке среде од 18—21 ч, а заједнички састанци чланства и омладине сваке недеље од 8—12 ч. — И друге подружнице нису решиле питање просторија. Тако подружница у Тузли привремено одржава своје састанке у једној просторији ГНО. Међутим, и поред свих тешкоћа на које је наилазио Савез у свом раду, резултати рада су задовољавајући и може се очекивати, да рад Савеза у 1950 години неће бити мање плодноносан и користан.

Јосип Милиновић

ИЗ Н. Р. ЦРНЕ ГОРЕ**УЧЛАЊИВАЊЕ ФИЛАТЕЛИСТА**

Биро за филателију при Министарству пошта издао је обавештење бр. 51 о учлањивању филателиста из Црне Горе у Савез Филателиста Босне и Херцеговине.

Пошто у НР Црној Гори не постоје за сада услови за оснивање филателистичких организација, а поготову једног

савеза за ту републику, филателисти из Црне Горе, који желе да се пријаве Савезу филателиста Босне и Херцеговине као савезу који им је теренски најближи.

Да би се постигла потпуна евиденција бројног стања чланова по републикама и избегло вишеструко учлањавање, потребно је да остали савези испишу из чланства филателиста са територије НР Црне Горе и да их упуте на Савез филателиста Б. и Х.

ИЗ Н. Р. ХРВАТСКЕ**ИЗЛОЖБА МАРАКА ФИЛАТЕЛИСТИЧКОГ САВЕЗА ХРВАТСКЕ**

На дан своје десете редовне годишње скупштине, поводом десетогодишњице постојања савеза, а у част новог заседања народне скупштине ФНРЈ, Филателистички савез Хрватске приредио је филателистичку изложбу републиканског значаја, у којој је учествовао цео савез преко својих друштава и подружница.

Изложба је одржана у изложбеној дворани Уметничког павиљона у Загребу, на тргу краља Томислава. Отворена је 2 априла и трајала до 6 априла 1950 год. закључно.

Уз присуство великог броја филателиста, претставника државних власти и уз лично присуство Министра просвете НР Хрватске, друга Љубе Бабића изложбу је отворио претседник ФСХ друг Радослав Хорват. У свом говору друг Хорват је подвукао нарочити значај ове изложбе, која је први покушај колективног излагања, у којем појединац није учествовао. Сем овог успелог покушаја изложба је имала за задатак да, показујући шта се скупља и како се скупља, укаже и на пут нове социјалистичке филателије, која у социјалистичком друштву има своје специјалне задатке и не може бити спорт и разонода само богатих људи.

Пропагандна моћ филателије у земљама где се та моћ разумно искоришћује, како у земљи тако и ван граница земље, равна се са пропагандном моћи штампе,

за коју се говорило, да је седма велика сила. Та моћ филателије у социјалистичком друштву је запажена, друштво жели да је искористи у позитивном смислу и зато је извлачи из повучених и незапажених клубова ранијег друштва, трудећи се да је учини приступачном сваком. И онда, када филателија буде приступачан спорт сваком, када буде спорт свих, тада ће она бити корисна, тада ће послужити као сретство културног и знанственог уздицања, тада ће она моћи извршити свој утицај на појединца и на цело друштво. Указивање на ово циљ је колективног излагања на данашњим филателистичким изложбама.

Искуства стечена на овој изложби пренешена на све републике, преко претставника свих савеза у земљи, који су присуствовали њеном отварању и који су је посетили. Овим је показан правац и утврђен пут приређивања изложби код нас, не изложби ранијег типа, већ нових, социјалистичких изложби, дакле изложби новог напредног савременог типа, код којих се не гледа на материјалну вредност изложених марака, него на вишу, духовну, на културну вредност саме приредбе. Ова друга вредност данас је свакако значајнија.

Забележавамо ових пар редака при већ закљученом часопису, да се у следећем броју опширно осврнемо на лепу и успешну изложбу Филателистичког Савеза Хрватске.

Б. М.

ПРЕГЛЕД КЊИГА И ЛИСТОВА

ФИЛАТЕЛИЈА — орган Филателистичког савеза Хрватске у бр. 2 за фебруар 1950 год. доноси:

Леа Машић: Наши уметници подижу уметнички квалитет југословенских марака. — Јулијан Лутероти: О водознацима мађарских марака. — Петар Матковић: Јадранску регату требало би приказати на нашим маркама. — Продукција марака на свету и у Југославији 1949 год. — Организациони напредак филателије у Југославији у 1949 години. — Пригодни жигови старе Југославије. — Тамо амо по филателији. — Из филателистичке праксе. — Нове Марке. — Библиографија. — Обавести Бироа за филателију. — Друштвене вести. — Разне вести.

„Филателија“ излази једанпут месечно у Загребу, Масарикова ул. 7-II, под уредништвом Драгана Новака. Цена 20 дин.

Чланци Л. Машић и Ј. Лутеротија заслужују нарочиту пажњу. Часопис је богато илустрован сликама и цртежима, који допуњују и објашњавају садржај чланака.

РЕПУБЛИКА — Београд, недељни политички лист, у својој сталној филателистичкој рубрици доноси у мартовским бројевима:

Бр. 227 — Годишња скупштина подружнице СФБиХ у Сарајеву. — Годишња скупштина Филателистичког Савеза Хрватске. — Пуштена је у течај последња вредност марака провизорног издања у промењеним бојама.

Бр. 228 — Б. М.: Годишња скупштина подружнице СФС у Београду.

Бр. 229 — А. П.: Ко је творац прве поштанске марке. — Б. М.: Развој филателије у Босни и Херцеговини. — Нове књиге и листови: „Филателиста“.

Бр. 230 — Влад. Лахман: Филателија у Далмацији. — Скупштина филателиста у Пожаревцу.

ТОВАРИШ — Љубљана, недељни илустровани лист са сталном филателистичком рубриком, у бројевима за март доноси:

Бр. 9 — I годишња редовна скупштина. — Библиографија. — Стручна штампа. — Нове марке у свету.

Бр. 10 — Специјални жиг на Планици. — Стручна штампа. — Нове марке у свету.

Бр. 11 — Годишње скупштине. — Стручна штампа: „Република“ — Београд; „Филателија“ — Загреб.

Бр. 12 — Стручна штампа: „Филателиста“ — Београд. — Скупљање подручја. — Нове марке у свету.

Вести из Савеза

Обраћају се са свих страна како подружнице, тако и поједини филателисти, да им Савез набави комплетне серије курзирајућих провизорних марака. — У Београду нема на поштама већ око 2 месеца службених провизорија од 3/8 динара и 3/12 динара. — Такођер је распродата већ давно вредност од франко серије: 0,50 динара, а ових дана се већ тешко добија и вредност од 5.— динара тамно плава. Вредност од 20 динара се још увек не може добити на пошти, али меродавни тврде, да ће је бити ускоро, до краја априла у довољним количинама. — Ко је дакле послао новац за те марке нека се стрпи. — Чим их Савез добије, одмах ће их расподелити онима, који су послали за те марке новац унапред.

БРОЈНО СТАЊЕ ЧЛАНОВА САВЕЗА ФИЛАТЕЛИСТА СРБИЈЕ

ПО ПОДРУЖНИЦАМА

1 IV 1950 године

	Редовни Омлад. СВЕГА		
АПАТИН	45	4	49
БЕОГРАД	805	372	1177
ВАН ПОДРУЖН.	122	32	154
БЕЧЕЈ	20	5	25
БОР	24	8	32
ВАЉЕВО	62	47	109
ВРШАЦ	96	33	129
ЗАЈЕЧАР	25	8	33
ЗЕМУН	53	79	132
ЗРЕЊАНИН	70	4	74
КИКИНДА	53	29	82
КУЛА	22	24	46
ЛЕСКОВАЦ	33	16	49
НИШ	38	2	40
НОВИ КНЕЖЕВАЦ	20	2	22
НОВИ САД	197	48	245
ОЦАЦИ	28	2	30
ПАНЧЕВО	74	16	90
ПИВНИЦЕ	14	14	28
ПОЖАРЕВАЦ	23	16	39
СЕНТА	24	5	29
СОМБОР	62	23	85
СР. МИТРОВИЦА	34	27	21
СУБОТИЦА	178	28	206
ТОПЧИДЕР	31	3	34
ЦРВЕНКА	25	3	28
СВЕГА:	2178	850	3028

РАЗМЕНА МАРАКА ПУТЕМ ДОПИСИВАЊА

ФИЛАТЕЛИСТА ће доносити бесплатно адресе свих оних чланова Савеза, који желе да врше размену марака путем дописивања. Ради уштеде у простору, времену и писању, тражење, као и понуда марака и др. у замену изражаваће се према кључу скраћеница (ниже наведеном), у коме су државе и групе земаља и поштанских вредносница, жигова и др. означене бројевима. Кључ скраћеница је уста-

љен, тако да ће увек исти број означавати увек исту државу и др., а излазиће редовно у сваком броју ФИЛАТЕЛИСТЕ са адресама мењача. Адреса ће се донети само једанпут, а поновиће се само у случају промене било саме адресе, било подручја размене. Партнери ће сами путем писама међусобно регулисати, какве ће марке (нове или поништене) мењати, као и све остало у вези са том разменом.

КЉУЧ СКРАЋЕНИЦА

А. — ПОНУДА: 1) Југославија; 2) СССР; 3) Бугарска; 4) Чехословачка; 5) Албанија; 6) Пољска; 7) Румунија; 8) Мађарска; 9) Португалија; 10) Шпанија; 11) Италија; 12) Сан Марино; 13) Француска; 14) Андора; 15) Монако; 16) Луксембург; 17) Белгија; 18) Холандија; 19) Данска; 20) Норвешка; 21) Шведска; 22) Финска; 23) Естонија; 24) Летонија; 25) Литванија; 26) Аустрија; 27) Немачка; 28) Енглеска; 29) Ирска; 30) Исланд; 31) Грчка; 32) Енглеске колоније; 33) Француске колоније; 34) Италијанске колоније; 35) Холандске колоније; 36) Португалске колоније; 37) Сједињене Америчке Државе; 38) Јужна Америка; 39) Азија; 40) Турска; 41) Целине; 42) Таксене марке; 43) Жигови; 44) Авионске марке; 45) Вињете; 46) Специјалитети; 47) Швајцарска; 48) Лихтенштајн.

Б. — ТРАЖЊА: 1) Југославија; 2) СССР; 3) Бугарска; 4) Чехословачка; 5) Албанија; 6) Пољска; 7) Румунија; 8) Мађарска; 9) Португалија; 10) Шпанија; 11) Италија; 12) Сан Марино; 13) Француска; 14) Андора; 15) Монако; 16) Луксембург; 17) Белгија; 18) Холандија; 19) Данска;

20) Норвешка; 21) Шведска; 22) Финска; 23) Естонија; 24) Летонија; 25) Литванија; 26) Аустрија; 27) Немачка; 28) Енглеска; 29) Ирска; 30) Исланд; 31) Грчка; 32) Енглеске колоније; 33) Француске колоније; 34) Италијанске колоније; 35) Холандске колоније; 36) Португалске колоније; 37) Сједињене Америчке Државе; 38) Јужна Америка; 39) Азија; 40) Турска; 41) Целине; 42) Таксене марке; 43) Жигови; 44) Авионске марке; 45) Вињете; 46) Специјалитети; 47) Швајцарска; 48) Лихтенштајн.

В. — КАТАЛОШКА БАЗА: 1) Ивер; 2) Цумштајн; 3) Скот; 4) Гибонс; 5) Михел; 6) Домаћи каталози.

АДРЕСЕ МЕЊАЧА: 18) Инж. Божо Бендеља. Ваљево. Др. Пантића ул. бр. 83:

А — 3, 4, 6, 21, 22, 27, 31, 40.

Б — 1, 2, 5, 7, 8, 11, 13, 21, 22, 26, 27, 31, 40.

В — 2.

19) Михаило Н. Волков. Титоград. Лекића ул. бр. 3:

А — 1.

Б — 1.

В — 2, 6.

CRNA LISTA

Члан Савеза Филателиста Босне и Херцеговине, MILINOVIĆ JOSIP из Сарајева, Butmirска ул. бр. 9 поднео је пријаву против двојице иностраних филателиста, који му ни после ургирања са повратним рецеписом након 8 месеци нису ништа одговорили; они су били дали своје адресе као чланови бивше SBERATEL internacionalne организације филателиста, колектора Huge Kolara из Братиславе, који

и поред најбољег ургирања није ништа предузео, да исте опомене:

1) FALKOWSKI ŠTEFAN, obchodnik, Rynek 46. — WRACŁAW — Poljska оштетио за 26 Zum. fr.

2) GUSSELEFF IWAN At, JUC., Stambolijski 162. — SOFIJA IX — Bugarska. Оштетио га је за 21 Zum. fr.

РАЗМЕНА ПОШТАНСКИХ МАРАКА СА ИНОСТРАНСТВОМ

(Из „Службеног листа ФНРЈ“ бр. 26 од 8. IV. 1950.)

У вези члана 18 стаза 1 Уредбе о контроли извоза и увоза („Службени лист ФНРЈ“ број 10 и 90 из 1948 год.), а у циљу унапређења и правилног развоја филателије, издајемо

НАРЕДБУ

О начину филателистичке размене поштанских марака са иностранством

I. Чланови филателистичких савеза у Федеративној Народној Републици Југославији — филателисти, које су савези регистровали код Министарства пошта ФНРЈ — Бироа за филателију, као размењиваче марака са иностранством, могу размењивати поштанске марке у филателистичке сврхе са иностранством по прописима ове наредбе.

II. Сваки филателиста из тач. I ове наредбе може сваком поједином кореспонденту у иностранству послати месечно само по једну пошиљку марака.

III. Једна пошиљка може да садржи следеће врсте и количине непоништених односно поништених марака:

а) марака ФНРЈ које су у течају — до две серије с тим да њихова укупна номинална вредност не може прећи износ од 100,— динара;

б) марака ФНРЈ које више нису у течају у вредности до 300,— динара, рачунајући вредност марака по продајним ценама Предузећа за промет марака „Југофилателија“;

в) осталих марака у вредности до 700,— динара, рачунајући вредност марака по продајним ценама Предузећа за промет марака „Југофилателија“;

г) марака номиналне вредности (количинске — масенваре) у количини до 100 комада, а у укупној вредности до 10,— динара рачунајући вредност марака по откупним ценама Предузећа за промет марака „Југофилателија“.

Количина марака из тач. б) и в) не може прећи 100 комада.

IV. Под маркама у течају подразумевају се како редовне франко марке, тако и авинске, пригодне, порто, службене и доплатне марке.

V. Марке ФНРЈ у течају не могу се кореспондентима у иностранству слати пре истека три месеца од дана пуштања марака у течај.

VI. Упућивање пошиљака са маркама кореспондентима у иностранству може се вршити једино преко Предузећа за промет маркама „Југофилателија“ у Београду.

Филателиста је дужан да пошиљку са маркама достави у затвореној коверти, у

којој ће се налазити други отворен коверат са маркама прописно франкиран и адресован на иностраног кореспондента.

Уз сваку пошиљку мора се приложити попис и обрачун марака.

VII. Пошиљка која буде садржавала већу количину или већу вредност марака од оних предвиђених у тач. III ове наредбе, или недовољну адресу иностраног кореспондента и пошиљаоца, као и она пошиљка која није прописно франкирана, вратиће се пошиљаоцу о његовом трошку.

VIII. Ко размењује поштанске марке са иностранством противно прописима ове наредбе одговараће за прекршај из члана 15 тачке 4 Уредбе о контроли извоза и увоза.

IX. Ступањем на снагу ове наредбе престају важити сви прописи о размени поштанских марака са иностранством у филателистичке сврхе, у колико су у супротности са њеним одредбама.

X. Ова наредба ступа на снагу даном објављивања у „Службеном листу ФНРЈ“.

М. бр. 9097 Министар пошта ФНРЈ
1 априла 1950 г. Заим Шарац, с. р.
Београд

Министар спољне трговине ФНРЈ
Милентије Поповић, с. р.

ОБАВЕШТЕЊЕ

ПОДРУЖНИЦАМА И ЧЛАНОВИМА САВЕЗА ФИЛАТЕЛИСТА СРБИЈЕ

У вези горње наредбе о начину филателистичке размене поштанских марака са иностранством, члана I, дужне су све подружнице СФС да поднесу Савезу (пошт. фах 702) списак оних својих чланова, који су до сада вршили размену марака са иностранством, односно оних који желе вршити размену марака са иностранством.

Тако пријављене чланове подружница Савез ће регистровати код Министарства пошта ФНРЈ — Бироа за филателију, односно „Југофилателије“ као размењиваче марака са иностранством.

Према овој наредби размену марака ће моћи вршити само за ту размену регистровани филателисти. Услед тога се подружницама ставља у задатак да приликом састављања спискова за регистравање предложених чланова строго поведу рачуна о томе да у списак уведу само праве филателисте — аматере.

Спискове треба доставити у што краћем року, јер у противном случају чланови подружница неће моћи вршити размену са иностранством.